

Zrób to sam

Zestaw narzędzi i metod
do pracy z młodzieżą w budżecie
partycypacyjnym

YouthPB

youthpb.eu

 SocLAB
Laboratorium Badań
i Działań Społecznych

 fundacja
pole
dialogu

 Shared
Future
A Community Interest Company

 Community
Places

 Medialab
UGR

 UNIVERSIDAD
DE GRANADA

 Erasmus+

Współfinansowano ze środków programu Unii Europejskiej Erasmus+ Publikacja została zrealizowana przy wsparciu finansowym Komisji Europejskiej. Publikacja odzwierciedla jedynie stanowisko jej autorów i Komisja Europejska oraz Narodowa Agencja Programu Erasmus+ nie ponoszą odpowiedzialności za jej zawartość merytoryczną.

EGZEMPLARZ BEZPŁATNY

Publikacja jest dostępna na licencji Creative Commons
Uznanie autorstwa – na tych samych warunkach 4.0
Licencja międzynarodowa.

Zestaw narzędzi został stworzony przez pięć organizacji partnerskich realizujących projekt **Youth PB Accelerator**. Liderem projektu była Fundacja SocLab z siedzibą w Białymstoku, współpracująca z Fundacją Pole Dialogu z Warszawy (Polska), Medialabem przy Uniwersytecie w Grenadzie (Hiszpania), Shared Future CIC (Zjednoczone Królestwo) oraz Community Places (Irlandia Północna).

Redakcja merytoryczna: Agnieszka Maszkowska, Mateusz Wojcieszak
Redakcja językowa: Krzysztof Rutkowski
Oprawa graficzna: Mira Larysz

Wydano w 2022 r.

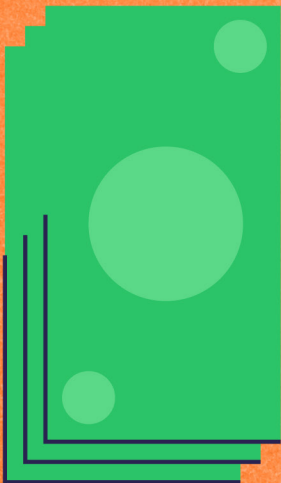
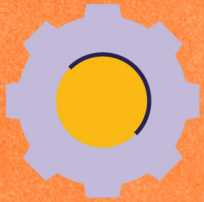
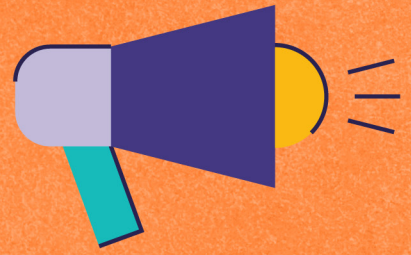
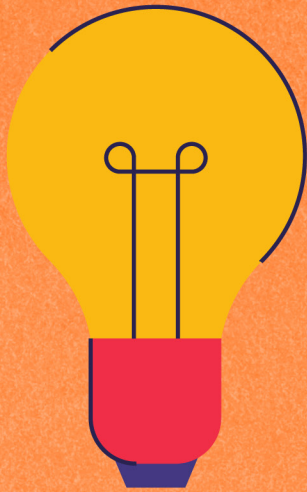
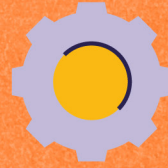
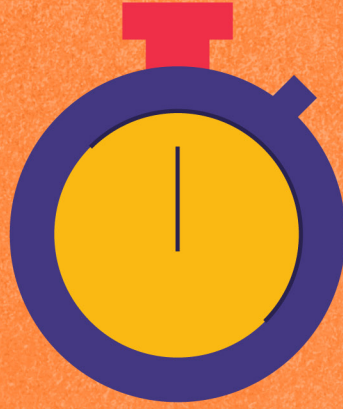

Zrób to sam

Zestaw narzędzi i metod do pracy z młodzieżą w budżecie partycypacyjnym

Ten materiał jest częścią publikacji
**„Czas na młodych! Przewodnik po budżetach
partycypacyjnych dla młodzieży”** ↗.

Zestaw narzędzi zawiera gotowe do użycia materiały
mogące pomóc w przygotowaniu oraz realizacji szkolnych
oraz młodzieżowych budżetów partycypacyjnych.
Przy każdym narzędziu opisujemy, na jakim etapie budżetu
partycypacyjnego można go użyć oraz w jaki sposób to zrobić.
Zaprezentowane tutaj narzędzia można pobrać, modyfikować
oraz wykorzystywać je w pracy z młodymi ludźmi.

ETAP

1

Zaprojektowanie i przygotowanie procesu

1 Warsztaty dla zespołu koordynującego szkolny budżet partycypacyjny

Cele warsztatu:

- Integracja zespołu koordynującego.
- Wypracowanie założeń szkolnego budżetu partycypacyjnego (SBP).
- Zaplanowanie przebiegu i sposobów organizacji poszczególnych etapów SBP.

Uwagi:

- Jeśli czujesz, że w Twoim szkolnym zespole koordynującym wiedza o szkolnym budżecie partycypacyjnym jest niska, zachęcamy do przeprowadzenia przed tym warsztatem wybranych modułów z lekcji o SBP – narzędzie nr 6.

Techniki:

- Zabawy integracyjne
- Praca grupowa
- Dyskusja
- Gra
- Energizery
- Praca z kartami obrazkowymi, np. Dixit
- Szablon notatki (załącznik do scenariusza)

Czas trwania:

- Ok. 205–235 minut (ok. 5 godzin lekcyjnych)

Czas:

10 min

Opis

Przywitaj się. Jeśli w zespole koordynującym są osoby, które się nie znają, zadbaj o to, by się wszyscy przedstawili i powiedzieli kilka słów o sobie.

Przedstaw krótko cele warsztatu.

Zaproponuj i wyjaśnij zasady pracy w czasie warsztatu.

Uwagi szczegółowe

Przykładowe zasady pracy:

- Mówimy otwarcie o swoich opiniach.
- Nie oceniamy wzajemnie swoich wypowiedzi.
- Nie przerywamy sobie.
- Słuchamy się wzajemnie.

30 min

opcjonalnie

Opis

Przeprowadź z uczestnikami ćwiczenia/zabawy integracyjne, szczególnie w sytuacji, gdy osoby z zespołu koordynującego nie znają się dobrze między sobą.

Uwagi szczegółowe

Zabawy integracyjne powinny mieć na celu lepsze poznanie się, określenie mocnych stron uczniów, co pozwoli na lepszą pracę zespołu koordynacyjnego w trakcie całego procesu szkolnego budżetu.

5 min

Opis

Zapoznaj uczniów z tym, jakie kluczowe decyzje na temat przebiegu procesu SBP należy podjąć podczas warsztatu. Przedstaw je w prezentacji lub zapisz na tablicy.

Kluczowe decyzje:

Jaki jest cel procesu SBP? Kto będzie zaangażowany w proces? (uczniowie, rodzice, pracownicy?) Jakimi wartościami będziemy się kierować? Jakie regulacje związane z poszczególnymi etapami przyjmujemy? Jaki będzie harmonogram poszczególnych działań?

Porozmawiajcie o roli zespołu koordynującego w całym procesie SBP. Rozdaj uczniom materiał informacyjny na ten temat. Zapytaj, czy te zadania są dla nich jasne, i zapewnij, że przeprowadzony warsztat powinien wyjaśnić ewentualne wątpliwości.

Rola zespołu koordynującego:

- opracowanie regulaminu zawierającego podstawowe założenia i kryteria realizacji SBP,
- opracowanie wniosku/formularza aplikacyjnego i innych niezbędnych dokumentów,
- organizowanie spotkań, warsztatów edukacyjnych i informacyjnych,
- promowanie procesu w społeczności,
- monitorowanie i ewaluacja.

60 min

Opis

Wartości i cele procesu

Przedstaw uczniom 9 wartości budżetów partycypacyjnych. Możesz zaprezentować infografikę na ten temat lub pokazać uczniom krótką animację wideo na temat wartości.

Następnie zaprosz ich do gry karcianej na temat wartości.

W podsumowaniu tej części zaprosz uczniów do sformułowania celów SBP, którego realizację właśnie zaczynają, w oparciu o wybrane wartości, które mają mu przyświecać.

Instrukcja ćwiczenia podsumowującego:

Wyobraź sobie, że już zrealizowaliście SBP. Co zmienia się w Twojej szkole, co zyskujesz, co zyskują inni? Zapisz 2–3 najważniejsze kwestie (praca indywidualna 2 minuty). Następnie połączcie się w 3-osobowe grupy i wypiszcie najważniejsze wspólne cele/wizje. Na koniec przedstawcie to na forum grupy i spróbujcie sformułować 1–2 cele, na który zgodzą się wszyscy członkowie zespołu.

Uwagi szczegółowe

Infografikę przedstawiającą wartości znajdziesz do pobrania [tutaj](#).

Materiały do przeprowadzenia gry wraz z instrukcją znajdziesz [tutaj](#).

Materiał wideo na temat wartości znajdziesz [tutaj](#).

Osoba prowadząca powinna moderować tę rozmowę, by wspomóc formułowanie syntetycznych celów.

Sformułowane cele zapiszcie w notatce, której szablon jest załącznikiem do scenariusza.

5 min

Opis

W dalszej części warsztatu zaprosz uczestników do wypracowywania zasad szkolnego budżetu krok po kroku. Dla przypomnienia możesz zapisać na tablicy lub pokazać w prezentacji kolejne etapy szkolnego budżetu, tj. edukacja i informacja, generowanie pomysłów i zgłaszanie projektów, wybór projektów, realizacja zwycięskich projektów, refleksja i wnioski na przyszłość.

Uwagi szczegółowe

Opis wszystkich etapów szkolnego budżetu znajdziesz w naszym [przewodniku](#).

Warto zapisywać podjęte przez zespół ustalenia. Może do tego służyć szablon notatki stanowiący załącznik do scenariusza. Możecie wybrać osobę z zespołu koordynującego, która będzie robiła notatki.

15 min

Opis

Edukacja i informacja

Opowiedz uczniom, w jaki sposób można przekazać wiedzę i informacje o szkolnym budżecie wszystkim zainteresowanym członkom społeczności szkolnej (np. uczniom, nauczycielom, pracownikom szkoły).

Zapytaj uczniów o to, jakie działania edukacyjne, angażujące oraz informacyjne proponują podjąć w społeczności szkolnej. Możesz zapisać na tablicy pytanie: „Co zrobić, żeby wszyscy w szkole dowiedzieli się o szkolnym budżecie?”. Zbierz odpowiedzi zgodnie z zasadami burzy mózgów – na etapie ich wymyślania nie ma złych pomysłów.

Uwagi szczegółowe

Przykłady działań informacyjno-edukacyjnych oraz opis dobrych praktyk znajdziesz w naszym [przewodniku](#).

10 min

Opis

Generowanie pomysłów

Opowiedz uczniom o możliwych sposobach zorganizowania w szkole etapu generowania pomysłów oraz diagnozowania potrzeb.

Następnie porozmawiajcie o tym, jak przeprowadzicie ten etap w Waszej szkole.

Uwagi szczegółowe

Przykładowe metody diagnozowania potrzeb i generowania pomysłów znajdziesz opisane w naszym [przewodniku](#).

Jedną z możliwości jest przeprowadzenie lekcji generowania pomysłów w klasach np. przez wychowawców. Scenariusz takiej lekcji możesz znaleźć [tutaj](#).

25 min

Opis

Zgłaszanie projektów

W kolejnej części warsztatu ustal z młodzieżą, jakie zasady dotyczące zgłaszania projektów będą obowiązywały w szkole.

Przeanalizuj szczegółowo z uczniami następujące kwestie:

- Jakie warunki muszą spełniać projekty?
- Jaki rodzaj projektów można zgłaszać?
- Jaka jest maksymalna/minimalna wartość projektu?
- Kto może składać projekty?
- Jak i gdzie będą składane projekty?

Po uzgodnieniu zasad ustal z zespołem koordynującym, w jaki sposób możecie wesprzeć uczniów na tym etapie.

Uwagi szczegółowe

Można pracować na forum całej grupy lub w mniejszych podgrupach.

Przykładowe sposoby wspierania uczniów na etapie zgłaszania projektów:

- Pisanie wniosków na lekcjach przy wsparciu nauczycieli
- Punkty konsultacyjne
- Dyżury konsultacyjne
- Przykładowy szablon wypełnionego projektu

5 min

Opis

Weryfikacja

Zasygnalizuj uczniom, że bardzo ważne jest dokładne sprawdzenie projektów pod kątem spełniania zasad regulaminu.

Kwestie, na które trzeba zwrócić uwagę przy weryfikacji:

- Sprawdzenie wyceny projektu – np. kontakt z działem finansowym/księgowym w celu weryfikacji kosztów i możliwości realizacyjnych.
- Czy projekt jest zgodny z zasadami, czy wszystkie pola formularza są prawidłowo wypełnione, czy dana osoba może złożyć projekt itp.
- Czy zadanie da się zrealizować w danym miejscu i czasie.

Może być konieczne skontaktowanie się z projektodawcami, gdyby wniosek wymagał uzupełnień/zmian lub w przypadku propozycji połączenia z innym projektem.

5 min

Opis

Promocja projektów

W jaki sposób może wyglądać promocja projektów przed wyborami? Jak stworzyć przestrzeń dla pomysłodawców do zachęcania swoich rówieśników do głosowania na ich projekty? Czy to będzie ogólnoszkolny apel, miejsce na korytarzu na reklamowe plakaty czy może seria postów na Facebooku szkoły? Pamiętaj o tym, że promocja może obejmować zarówno działania bezpośrednie, jak też online.

15 min

Opis

Wybory projektów

Przedstaw zespołowi możliwe sposoby wyboru projektów.

Następnie podejmijcie następujące decyzje:

- Jak będzie wyglądać wybór projektów?
- Czy będzie głosowanie? Jeśli tak, w jakiej formie?
- Na ile projektów można zagłosować?
- Kto będzie uprawniony do głosowania?

Uwagi szczegółowe

Opis etapu wyboru projektów znajdziesz w naszej **publikacji** ↗.

Zapoznaj się również z **materiałem na temat różnych sposobów głosowania w budżecie partycypacyjnym** ↗.

5 min

Opis

Realizacja zwycięskich projektów

Ustal z zespołem, w jaki sposób będą dokonywane zakupy, jakie dokumenty finansowe i inne są potrzebne do prawidłowego rozliczenia kosztów.

Pomyślcie również o tym, jak może wyglądać świętowanie sukcesu, oraz jak będzie można docenić/nagrodzić aktywne osoby?

10 min

Opis

Refleksja i wnioski na przyszłość

Poświęć chwilę na uświadomienie uczniom, że aby szkolny budżet partycypacyjny mógł być doskonały w przyszłości, niezbędna jest stała refleksja nad tym, jak sobie radzicie z realizacją tego przedsięwzięcia i czy osiągacie założone cele. Taka refleksja powinna towarzyszyć wszystkim podejmowanym działaniom, jak również zostać przeprowadzona na zakończenie całego procesu. Zaprezentuj uczniom wybrane sposoby ewaluacji.

Mogą to być na przykład:

- Rozmowy ewaluacyjne po każdym spotkaniu zespołu koordynującego, podczas których odpowiecie sobie na pytania, czy projekt przebiega zgodnie z założeniami, co wyszło do tej pory, jakie napotykalicie trudności itp.
- Ankiety wśród uczniów (np. po przeprowadzonych lekcjach czy zajęciach oraz po całym przeprowadzonym procesie).

Uwagi szczegółowe

Przykłady działań ewaluacyjnych oraz opis dobrych praktyk znajdziesz w naszym **przewodniku** ↗.

Ewaluację końcową można szczegółowo zaplanować na dalszym etapie procesu.

15 min

Opis

Harmonogram działań

Ustalcie harmonogram poszczególnych etapów i działań. Główne daty możecie spisać na tablicy lub przygotować papierowy harmonogram np. na dużej kartce od flipchartu. Dobrym pomysłem jest też harmonogram online, jeśli jesteście przyzwyczajeni do korzystania z narzędzi zdalnych.

10 min

Opis

Zasady pracy zespołu koordynującego

Porozmawiaj z zespołem koordynującym o tym, jak będzie wyglądała współpraca.

Przykładowe pytania:

- Jak się będziecie komunikować?
- Jak często będziecie się spotykać?
- Jak będziecie podejmować decyzje?
- Jak się podzielicie zadaniami?

10 min

Opis

Ewaluacja

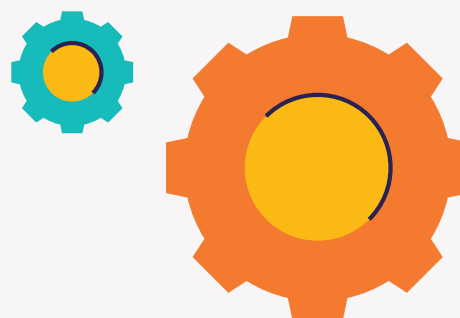
Podsumujcie warsztaty np. w formie rundki, w której każdy uczestnika/uczestniczka dokończy następujące zdania:

- Najciekawsze dla mnie dzisiaj było...
- Najtrudniejsze dla mnie dzisiaj było...

Zapytaj uczniów o ich nastawienie do dalszej pracy nad wdrożeniem szkolnego budżetu partycypacyjnego. Możesz użyć do tego kart obrazkowych, np. Dixit.

Instrukcja do pracy z kartami Dixit:

Wybierz kartę, która odzwierciedla Twoje nastawienie do dalszej pracy nad wdrożeniem szkolnego budżetu partycypacyjnego. Opowiedz o tym na forum grupy.

Szablon notatki

Załącznik do scenariusza warsztatu dla zespołu koordynującego

Szkolny budżet partycypacyjny

Nazwa szkoły

Zasady ogólne

Cele SBP, wartości, jakimi się kierujemy

Kwota przeznaczona na budżet

Sposób organizacji SBP, osoby odpowiedzialne (zespół koordynujący)

Edukacja i informacja

Jakie działania edukacyjne i angażujące podejmiemy w społeczności szkolnej?

W jaki sposób poinformujemy społeczność szkolną o SBP?

Generowanie pomysłów i zgłaszanie projektów

Jak będzie przebiegać ten etap? W jaki sposób wesprzemy młodzież na tym etapie?

Generowanie pomysłów:

Zgłaszanie projektów:

Jakie projekty można składać?

- Inwestycje?
- Zakupy?
- Wydarzenia?

Jaka jest maksymalna wartość projektu?

Jakie warunki muszą spełniać projekty?

- Czy muszą być zlokalizowane na terenie szkoły?
- Czy muszą być dostępne dla wszystkich uczniów?

Kto może składać projekty?

- Tylko uczniowie?
- Pojedynczo? Grupowo?
- Czy jest potrzebna lista poparcia?
Jeśli tak, ile osób powinno się na niej podpisać?

Jak i gdzie składane będą projekty?

- W jakim miejscu?
- Elektronicznie czy papierowo?

Wybór projektów

Kto dokonuje weryfikacji projektów?

Pod jakim kątem dokonywana jest weryfikacja? Czy przewidujemy preselekcję? W jaki sposób?

Czy i w jaki sposób można poprawiać projekty?

- Ile dni przewidujemy na poprawki?
- Czy można łączyć projekty np. jeśli są do siebie zbliżone?
- Co w przypadku, jeśli jest kilka pomysłów na zagospodarowanie jednego miejsca w szkole?

W jaki sposób projekty zostaną zaprezentowane społeczności szkolnej, by mogła się z nimi zapoznać?
(promocja)

Jak będzie wyglądać wybór projektów? Czy będzie głosowanie? Jeśli tak, w jakiej formie? Na ile projektów można zagłosować?

Kto będzie uprawniony do głosowania?

Realizacja zwycięskich projektów

Gdzie pojawią się informacje o wynikach SBP?

Sposób realizacji, kwestie finansowe i rozliczeniowe

- Kto zrobi zakupy?
- Kto będzie odpowiedzialny za realizację zwycięskich działań?

Refleksja i wnioski na przyszłość

W jaki sposób sprawdzimy, czy cele SBP zostały osiągnięte?

W jaki sposób będziemy monitorować poprawność i skuteczność prowadzonych działań na poszczególnych etapach?

Harmonogram SBP

Rozpoczęcie SBP, edukacja i informacja

Generowanie pomysłów

Pisanie i zgłaszanie projektów

Weryfikacja projektów

**Prezentacja projektów przed
wyborami / promocja projektów**

Wybór projektów

Ogłoszenie wyników

Realizacja projektów

Ewaluacja końcowa

2 Regulamin szkolnego budżetu partycypacyjnego

Regulamin szkolnego budżetu partycypacyjnego

Zasady ogólne

1. Szkolny budżet partycypacyjny (SBP) jest organizowany w
(nazwa szkoły) w ramach projektu/programu
2. W SBP na realizację zwycięskich projektów jest zł (kwota) pochodzących
z (źródło środków).
3. SBP zarządza szkolny zespół koordynujący (SZK) złożony z przedstawicieli
i przedstawicieli:
 - dyrekcji szkoły,
 - nauczycieli,
 - rodziców / rady rodziców,
 - uczniów,
 - innych pracowników szkoły,
 - (inne grupy).
4. Nad pracą SZK czuwa koordynator(ka) SBP, który(-a) również:
 - dba o prawidłowy przebieg SBP,
 - wspiera w pisaniu i promowaniu projektów,
 - (inne zadania).
5. W skład SZK wchodzi:
(dla każdej osoby – imię i nazwisko, rola w szkole i ewentualnie dane kontaktowe; warto wyraźnie zaznaczyć, kto jest koordynatorem/koordynatorką).
6. SBP przebiega zgodnie z harmonogramem, który znajduje się w załączniku nr 1.

Zgłaszanie projektów

1. Można składać następujące typy projektów:

- inwestycje (np. remonty, prace ogrodowe),
- zakupy (np. wyposażenie klas),
- wydarzenia (np. impreza, dodatkowe zajęcia).

2. Projekty muszą być zgodne z prawem i statutowymi zadaniami szkoły oraz nie mogą naruszać planów szkoły. (W przypadku innego źródła finansowania niż budżet szkoły warto dopisać w tym punkcie dodatkowe wymagania sponsora).

3. Projekty muszą / nie muszą być zlokalizowane na terenie należącym do szkoły.

4. Projekty muszą obejmować całość kosztów związanych z ich realizacją.

5. Projekty muszą być możliwe do realizacji do (data).

6. Efekty projektów muszą być ogólnodostępne, czyli:

- powinna móc z nich korzystać cała społeczność szkolna,
- powinny być dostępne dla uczniów co najmniej jednego etapu edukacyjnego,
- powinny być dostępne dla użytkowników co najmniej jednego budynku należącego do szkoły,
- (inne warunki).

7. W ramach SBP przewidziano maksymalne pule na:

- pojedynczy projekt w wysokości zł (kwota),
- projekty dla jednego etapu edukacyjnego w wysokości zł (kwota),
- (inne propozycje).

8. Projekty składać mogą:

- uczniowie i uczennice,
- rodzice,
- nauczyciele i nauczycielki,
- dyrekcja szkoły,
- pozostali pracownicy i pracownice szkoły,
- (inne grupy).

9. Członkowie SZK nie mogą składać projektów.

10. Projekty można składać:

- pojedynczo,
- grupowo.

11. Jedna osoba / grupa może zgłosić:

- jeden projekt,
- dowolną liczbę projektów,
- (inna liczba).

12. Do projektu trzeba dołączyć listę poparcia, osobiście podpisaną przez co najmniej (liczba) osób spośród:

- uczniów i uczennic,
- rodziców,
- nauczycieli i nauczycielek,
- dyrekcji szkoły,
- pozostałych pracowników i pracownic szkoły,
- (inne grupy).

(Jeśli uznacie, że lista poparcia nie jest potrzebna, usuńcie punkty 12–14 z regulaminu).

13. Na liście poparcia nie mogą podpisać się osoby składające dany projekt.

14. Jedna osoba może poprzeć:

- jeden projekt,
- dowolną liczbę projektów,
- (inna liczba).

15. Projekty należy składać:

- w wersji papierowej na wzorze dostępnym w (konkretne miejsce na terenie szkoły, np. sekretariat lub biblioteka),
- mejlowo na adres (mejl koordynatora/koordynatorki),
- poprzez dziennik elektroniczny,
- poprzez formularz internetowy na stronie (adres strony),
- (inne propozycje).

Weryfikacja projektów

1. Projekty weryfikują członkowie SZK i inne osoby przez nich wyznaczone.
2. Projekty są sprawdzane pod kątem poprawności i zgodności z regulaminem, a także trafności oszacowania kosztów ujętych w projekcie.
3. Jeśli projekt zawiera niejasności, błędy lub braki uniemożliwiające jego realizację, członkowie SZK zwracają go do poprawy, dając wskazówkę, co należy zmienić.
4. Jeśli projekty ze sobą kolidują, bo dotyczą podobnej sprawy lub miejsca, członkowie SZK zwracają je autorom, dając wskazówkę, co można zrobić, by uniknąć kolizji (np. napisać wspólnie jeden projekt lub zmienić miejsce realizacji). Jeśli jednak autorzy nie zdecydują się na wprowadzenie zmian, a projekty same w sobie są zgodne z regulaminem, mogą one przejść do etapu wyboru.
5. Czas na poprawę projektu wynosi dni (liczba). Niepoprawione projekty nie są dalej rozpatrywane.
6. Projekty, które zawierają treści powszechnie uznawane za obraźliwe, które dyskryminują osobę, grupę lub mogą być odebrane jako społecznie naganne, nie są rozpatrywane.

7. Wyniki weryfikacji, w tym przede wszystkim listę dopuszczonych do etapu wyboru, zatwierdza SZK. Koordynator(ka) SBP przekazuje je autorom projektów, a następnie publikuje (*miejsce publikacji, np. tablica informacyjna*) listę losowo ułożonych projektów dopuszczonych do etapu wyboru oraz projektów odrzuconych wraz z uzasadnieniem odrzucenia.
8. Autorzy odrzuconych projektów mają prawo do odwołania od wyników weryfikacji SZK w ciągu dni (*liczba*) od dnia ich opublikowania. Ponownej weryfikacji projektu dokonuje (*dane osoby przeprowadzającej tę weryfikację*). Od tej weryfikacji nie ma już odwołania.

Wybór projektów

(W tym rozdziale opisujemy tylko formę głosowania – zachęcamy do tworzenia własnych zasad przy wyborze innych metod).

1. Wybór projektów odbywa się w drodze głosowania.
2. Głosować mogą:
 - uczniowie i uczennice,
 - rodzice,
 - nauczyciele i nauczycielki,
 - dyrekcja szkoły,
 - pozostali pracownicy i pracownice szkoły,
 - (*inne grupy*).
3. Można głosować:
 - na jeden projekt,
 - na projektów (*liczba*),
 - na projekty mieszczące się w kwocie SBP, czyli w (*kwota*),
 - w sposób preferencyjny (*od najbardziej do najmniej chcianego projektu*),
 - (*inne warunki*).
4. Głosowanie odbywa się za pomocą:
 - karty papierowej w systemie z urną:
 - stojącą,
 - chodzącą,
 - formularza internetowego,
 - (*inne propozycje*).
5. Głosowanie jest:
 - tajne,
 - jawne.

Realizacja zwycięskich projektów

1. Do realizacji przechodzą:

- wszystkie projekty, które dostaną największą liczbę głosów i mieszczą się w kwocie SBP,
- wszystkie projekty, które dostaną największą liczbę głosów i mieszczą się w kwocie SBP, przy czym dostaną co najmniej głosów (*liczba*),
- tylko jeden projekt, który dostanie najwięcej głosów.

2. Jeśli spośród projektów, które dostaną tyle samo głosów, trzeba będzie wybrać jeden, bo inaczej przekroczą kwotę SBP, zwycięski projekt wybiera się w drodze:

- losowania,
- szkolnej debaty,
- (*inne sposoby*).

3. W uzasadnionych przypadkach, np. jeśli wiele projektów dostanie co najmniej głosów (*liczba*), kwota SBP może zostać zwiększona ze środków:

- własnych szkoły,
- rady rodziców,
- (*inne źródła*),

by umożliwić realizację tych projektów.

4. Koordynator(ka) SBP publikuje wyniki (*miejsce publikacji, np. tablica informacyjna*) wraz z podaniem informacji o liczbie uzyskanych głosów.

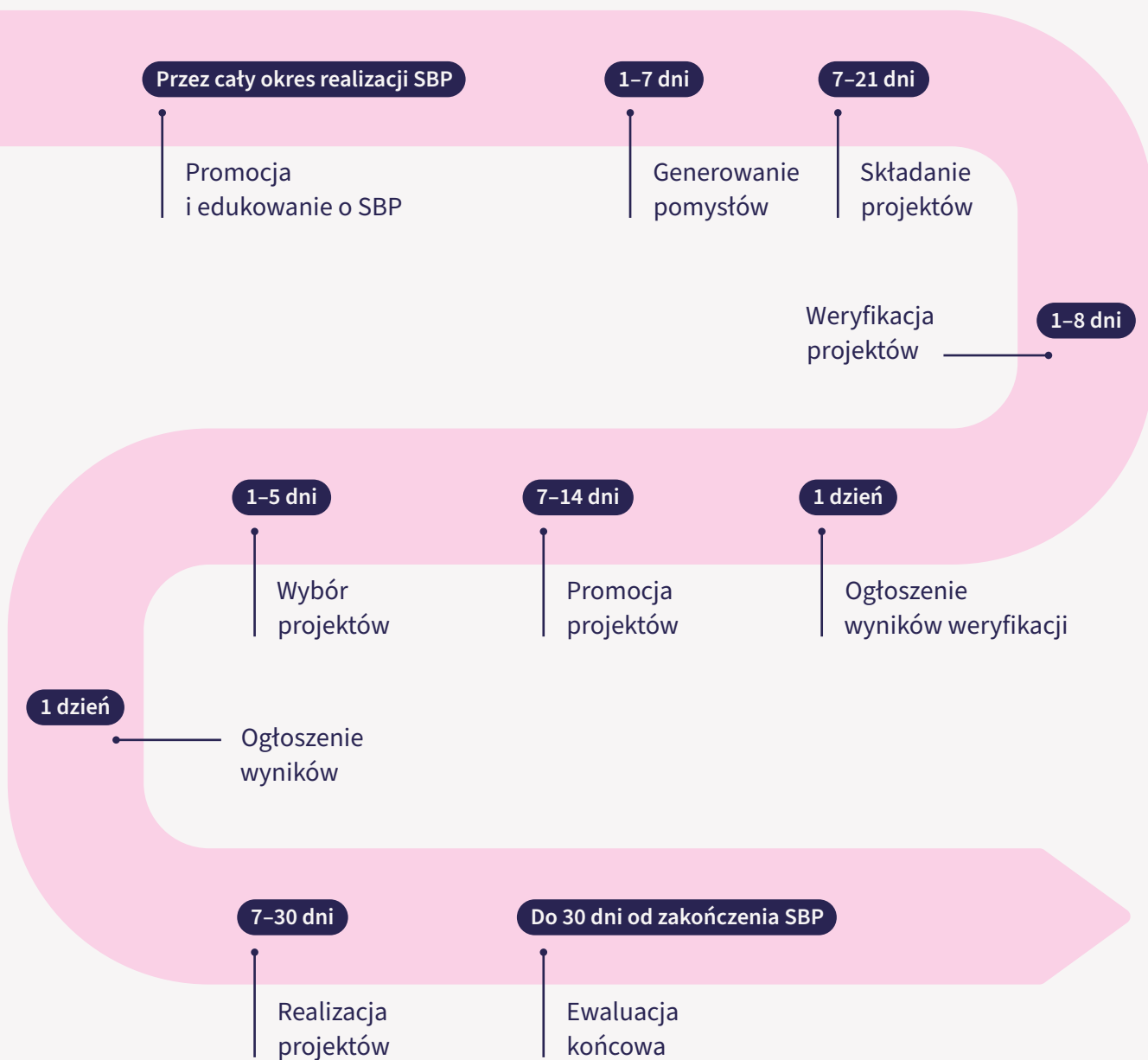
5. Za realizację zwycięskich projektów (np. zakupy, montaż, organizację itp.) odpowiada:

- autor projektu,
- dorosły opiekun projektu,
- zespół koordynujący,
- wyznaczony pracownik szkoły,
- (*inne osoby*).

Zmiany regulaminu

W uzasadnionych przypadkach SZK może zmienić regulamin, niezwłocznie informując o tym społeczność szkolną (*sposób publikacji, np. umieszczenie komunikatu na tablicy informacyjnej*).

Harmonogram szkolnego budżetu

Opracowano na podstawie m.in.
 „Szkolny budżet partycypacyjny – wskazówki dla początkujących”
 Fundacja Pole Dialogu, Fundacja Stocznia.

3 Wartości budżetu partycypacyjnego Infografika

Współpraca

Pracujemy ramię w ramię, aby zbudować silną **wspólnotę**. Mamy do siebie zaufanie i opieramy się na zasadzie wzajemnej pomocy. W ten sposób wszyscy odnoszą korzyści. Budujemy silną społeczność i dążymy do wspólnego celu przez to, że wspieramy innych i jesteśmy pracowici.

Kreatywność

Osiągamy lepsze wyniki dzięki **wyobraźni, życzliwości i dobrej zabawie**. Rozwijamy pewność siebie, by umieć podchodzić do wyzwań w nieszablonowy sposób, wypróbować nowe rozwiązania. Jesteśmy gotowi, aby uczyć się na własnych błędach i cieszyć z sukcesów.

Demokracja

Pracując w grupie, dbamy o siebie nawzajem. **Wspólnie podejmujemy decyzje, aby uniknąć egoizmu i niesprawiedliwości**. Każda władza powinna działać na rzecz dobra wspólnego. Możemy uczestniczyć w procesach decyzyjnych, które mają wpływ na nasze życie. Przestrzegamy zasad, wypełniamy obywatelskie obowiązki i szanujemy innych.

Równość

Głos i uczucia każdego są tak samo ważne – zapewnienie równych szans jest naszym wspólnym celem. Nie stawiamy barier, które utrudnią innym osobom zaangażowanie się. Równość leży u podstaw projektowania naszych działań. Wszyscy mogą korzystać z należnych im demokratycznych praw.

Sprawczość

Nasze słowa mogą wywierać wpływ, nasze działania prowadzą do zmian i uczymy się, w jaki sposób zmienić nasze otoczenie. Młodzi ludzie kreują swoją przyszłość.

Wierzmy, że jako młode osoby mamy swoje prawa! Chcemy wywierać wpływ i podejmować działania w swojej szkole, mieście, kraju. Potrafimy komunikować swoje potrzeby, a władza traktuje je poważnie.

Uczenie się

Słuchając, czując i myśląc o tym, jak poprawić świat wokół siebie, stajemy się zmianą, którą chcemy zobaczyć. Uczymy się nowych umiejętności, zdobywając je przez praktyczne działanie. Zastanawiając się nad tym, co dzieje się wokół nas, a co nie, przyczyniamy się do własnego rozwoju. Dzięki temu stajemy się lepsi jako uczniowie, mieszkańcy, obywatele.

Wpływ

Rozwiązujemy problemy poprzez nasze własne działania. Współdecydując o budżecie, mamy bezpośredni wpływ na finanse swojej szkoły lub społeczności, w której działamy. Nasze pomysły zamieniamy na realne działanie – w ten sposób bierzemy odpowiedzialność za świat wokół nas.

Przejrzystość

Wypracowujemy zrozumiałe zasady, a następnie wszyscy zgadzamy się na ich przestrzeganie. Wiemy, kiedy, jak i po co możemy się zaangażować. Role, obowiązki i zasady są jasno określone. Dzięki temu coraz lepiej rozumiemy zasady finansowania miast czy szkół, a decydenci są uczciwsi w kwestii rozdysponowania środków publicznych.

Zaangażowanie

Decydujemy się być pracowici i zaangażowani w podejmowanie działań, które są ważne dla nas i dla innych. Decydujemy się działać systematycznie, a nie punktowo i jednorazowo. Nasze wysiłki przyczyniają się do umacniania demokracji w szkole, sąsiedzkiej społeczności i kraju.

4

Wartości budżetu partycypacyjnego Gra

Debata o wartościach!

Edycja Youth PB

Na czym polega gra?

Debata o wartościach! Edycja Youth PB to gra edukacyjna o dwóch elementach budżetów partycypacyjnych: wartościach oraz dobrych praktykach. Wartości stanowią podstawę, na której każdy proces budżetu partycypacyjnego powinien być zbudowany. Dobre praktyki są przykładami użycia wartości w praktyce w różnorodnych projektach dotyczących budżetów partycypacyjnych w Europie i Stanach Zjednoczonych Ameryki Północnej.

Ogólne zasady gry

- Rozgrywka trwa około 45 minut.
- Gra składa się z: 9 kart wartości, 54 kart dobrych praktyk, 2 kart technicznych oraz instrukcji. Przygotowano również 5 „pustych” kart, na których gracze mogą zapisać własne przykłady wartości lub dobrych praktyk.
- Gra polega na dopasowaniu dobrych praktyk do wartości, które reprezentują. Głównym zadaniem gracza jest pozbycie się wszystkich kart z ręki. Osoba, która pozbędzie się wszystkich kart, wygrywa.
- W rozgrywce bierze udział od 3 do 4 graczy.

Rozpoczęcie gry

1 Przetasuj talię i rozdaj karty.

Liczba kart na ręku zależy od liczby graczy:

- 3 graczy: 3 karty wartości i 5 kart dobrych praktyk na gracza
- 4 graczy: 2 karty wartości i 6 kart dobrych praktyk na gracza

Pozostałe karty należy umieścić na stosiku awersem do dołu.

2 Jedna osoba wybiera swoją kartę wartości i umieszcza ją w widocznym miejscu na środku stołu.

Osoba, która pierwsza znajdzie pasującą kartę dobrych praktyk zaczyna rozgrywkę. Pasująca karta to taka, której umieszczenie obok stykających się z nią kart da się logicznie wytłumaczyć.

Rozgrywka

1 Gra dzieli się na tury kolejnych graczy. Rozgrywka toczy się zgodnie z ruchem wskazówek zegara. Każda tura składa się z trzech etapów:

- Zagranie karty lub jej wymiana (wymiana karty oznacza koniec tury)
- Debata i głosowanie (opcjonalnie)
- Odrzucenie kart

2 Zagranie karty lub jej wymiana

- W swojej turze gracz patrzy na karty na stole i wybiera z ręki najbardziej pasującą kartę. Pasująca karta to taka, której umieszczenie obok stykających się z nią kart da się logicznie wytłumaczyć. Do kart wartości mogą przylegać jedynie karty dobrych praktyk, a do kart dobrych praktyk jedynie karty wartości. W trakcie rozgrywki z kart tworzy się wzór „szachownicy”.
- Przeczytaj głośno treść karty, którą wykładasz oraz treść kart z nią sąsiadujących. Karty umieszczaj naprzemiennie, wertykalnie i horyzontalnie, w widocznym dla innych sposob. Zagrywana karta może stykać się z maksymalnie czterema innymi kartami na stole.
- Jeżeli żadna z kart gracza nie pasuje, gracz może wymienić dowolną liczbę kart na karty tego samego typu (jeżeli są dostępne). Wymiana dowolnej liczby kart powoduje zakończenie tury gracza.

3 Debata i głosowanie

- Jeżeli dowolna osoba biorąca udział w rozgrywce uzna, że ma kartę, która pasuje lepiej, może rozpocząć dyskusję przez położenie swojej karty i głośne wypowiedzenie słowa „debata!”. Jeżeli nie ma debaty, należy przejść do punktu odrzucenia kart. Tylko dwóch graczy może wziąć udział w debacie. Każda osoba ma 30 sekund na wypowiedź i uzasadnienie swojego wyboru.
- Debata rozpoczyna osoba, która pierwsza powie „debata!” i położy swoją kartę na stole. Krótko argumentuje jako pierwsza, dlaczego uważa, że jej karta lepiej pasuje w danym miejscu. Druga osoba zwięźle odpowiada na argumenty, uzasadniając swój wybór.
- Na „trzy-cztery” osoby nieuczestniczące w debacie wskazują kartę, której posiadacz ich przekonał. Wygrywa karta z większą liczbą głosów.
- Zwycięzca debaty zostawia swoją kartę na stole i w nagrodę odrzuca karty z ręki na stosik kart odrzuconych.
- Przegrany w debacie zabiera swoją kartę. Jeśli przegrała osoba, która zaczęła debatę, dodatkowo dobiera jedną kartę ze stosiku kart odrzuconych (zawsze jedną).
- W przypadku remisu na stole zostaje pierwsza karta, jej właściciel w nagrodę odrzuca karty z ręki. Karta wyłożona jako druga wraca do ręki gracza.

4 Odrzucenie karty

Osoba, której karta zostaje na stole, odrzuca na stosik kart odrzuconych tyle dowolnie wybranych kart z ręki, ilu kart dotyka bokami karta położona przez nią. Będzie to od jednej do maksymalnie czterech kart.

Koniec gry

Wygrywa osoba, która jako pierwsza pozbędzie się wszystkich kart z ręki. Pozostałe osoby, jeśli chcą, mogą kontynuować rozgrywkę. Zasady gry można dowolnie modyfikować, tak aby stworzyć alternatywne wersje rozgrywki – zależnie od potrzeb uczestników gry. Najważniejsza jest dobra zabawa 😊

→ Zasady rozgrywki zostały oparte na mechanice „Gry w zmianę” autorstwa Fundacji Pole Dialogu oraz Pogotowia Facylitacyjnego.

Współpraca

Pracujemy ramię w ramię, aby zbudować silną wspólnotę. Mamy do siebie zaufanie i opieramy się na zasadzie wzajemnej pomocy. W ten sposób wszyscy odnoszą korzyści. Budujemy silną społeczność i dążymy do wspólnego celu przez bycie wspierającym dla innych i pracowitym.

+ Karta wartości

Kreatywność

Osiągamy lepsze wyniki dzięki wyobraźni, życzliwości i dobrej zabawie. Rozwijamy swoją pewność siebie, by podchodzić do wyzwań w nieszablonowy sposób, wypróbować nowe rozwiązania. Jesteśmy gotowi, aby uczyć się na własnych błędach i cieszyć z sukcesów.

+ Karta wartości

Demokracja

Dbamy o siebie nawzajem, pracujemy wspólnie i decydujemy jako grupa, aby uniknąć egoizmu i niesprawiedliwości. Każda władza powinna działać na rzecz dobra wspólnego. Mamy możliwość udziału w procesach decyzyjnych, które mają wpływ na nasze życie. Szanujemy zasady, wypełniamy swoje obywatelskie obowiązki i szanujemy innych.

+ Karta wartości

Równość

Głos i uczucia każdego są tak samo ważne i zapewnienie równych szans jest naszym wspólnym celem. Nie stawiamy żadnych barier, które utrudnią innym osobom zaangażowanie się. Równość leży u podstaw projektowania naszych działań. Wszyscy mogą korzystać ze swoich demokratycznych praw.

+ Karta wartości

Sprawczość

Nasze słowa mogą wywierać wpływ, nasze działania prowadzą do zmian i uczymy się w jaki sposób zmienić nasze otoczenie. Młodzi ludzie kreują swoją przyszłość. Wierzymy, że jako młode osoby mamy swoje prawa! Chcemy wywierać wpływ i podejmować działania w swojej szkole, mieście i kraju. Potrafimy komunikować swoje potrzeby, a władza traktuje je poważnie.

+ Karta wartości

Wpływ

Rozwiązujemy problemy poprzez nasze własne działania. Współdecydując o budżecie mamy bezpośredni wpływ na finanse swojej szkoły lub społeczności, w której działamy. Nasze pomysły zamieniamy na realne działanie – w ten sposób bierzemy odpowiedzialność za świat wokół nas.

+ Karta wartości

Uczenie się

Słuchając, czując i myśląc o tym, jak poprawić świat wokół siebie, stajemy się zmianą, którą chcemy zobaczyć. Uczymy się nowych umiejętności, zdobywając je przez praktyczne działanie. Zastanawiając się nad tym, co działa wokół nas, a co nie, przyczyniamy się do własnego rozwoju. Dzięki temu stajemy się lepsi jako uczniowie, mieszkańcy i obywatele.

+ Karta wartości

Przejrzystość

Wypracowujemy zrozumiałe zasady, a następnie wszyscy zgadzamy się ich przestrzegać. Wiemy, kiedy, jak i po co możemy się zaangażować. Role, obowiązki i zasady są jasno określone. Dzięki temu coraz lepiej rozumiemy zasady finansowania miast czy szkół a decydenci są uczciwsi w kwestii sposobu wykorzystywania środków publicznych.

+ Karta wartości

Zaangażowanie

Decydujemy się być pracowici i zaangażowani w robienie rzeczy, które są ważne dla nas i dla innych. Decydujemy się podjąć systematyczne działania zamiast punktowych i jednorazowych. Nasze działania przyczyniają się do umacniania demokracji w szkole, sąsiedzkiej społeczności i kraju.

+ Karta wartości

Uczniowie zaproponowali własne pomysły na projekty, które ich zdaniem były potrzebne w sąsiedztwie.

Osoby pracujące z młodzieżą ułatwiły pisanie wniosków do budżetu partycypacyjnego poprzez warsztaty i spotkania konsultacyjne, w wyniku których powstało 10 nowych projektów.

Edukacja o budżecie partycypacyjnym w szkołach
Warszawa, Polska
2017–2018

✓ Karta dobrych praktyk

Uczniowie wzięli udział w dyskusji z decydentami, wyjaśniając i oceniając, jakie są bariery dla młodych ludzi w uczestnictwie w poszczególnych etapach budżetu partycypacyjnego.

Edukacja o budżecie partycypacyjnym w szkołach
Warszawa, Polska
2017–2018

✓ Karta dobrych praktyk

Każda szkoła zorganizowała dzień debat, podczas którego wszystkie projekty zostały zaprezentowane przez uczniów.

Edukacja o budżecie partycypacyjnym w szkołach
Warszawa, Polska
2017–2018

✓ Karta dobrych praktyk

Uczestnicy wybierali najlepszy spośród przesłanych 90-sekundowych filmów podsumowujących projekt, z których każdy został stworzony przez młodych ludzi.

Młodzi tworzą zmianę
Rejon Newry, Mourne i Down,
Zjednoczone Królestwo
2018

✓ Karta dobrych praktyk

Podczas tego miejskiego budżetu partycypacyjnego skoncentrowano wysiłki, aby dotrzeć do grup i organizacji, które specjalizowały się i skupiały na pracy z młodymi ludźmi. Szczególnie włączono grupy, które reprezentowały i wspierały młodsze osoby z niepełnosprawnościami.

Młodzi tworzą zmianę
Rejon Newry, Mourne i Down,
Zjednoczone Królestwo
2018

✓ Karta dobrych praktyk

Uczestnicy są ankietowani pod koniec każdego cyklu przez zespół badaczy z Uniwersytetu Bostońskiego, aby określić wptyw i korzyści z projektu.

Młodzi liderzy zmiany:
Budżet Partycypacyjny w Bostonie
Boston, Massachusetts, USA
od 2014

✓ Karta dobrych praktyk

Wykorzystano „rekwizyty” przypominające superbohaterów do wyjaśnienia procesu BP w przystępny, angażujący i zabawny sposób.

Zagospodarowanie obszaru lasu Garvagh
Garvagh, Co Derry, Irlandia Północna,
Zjednoczone Królestwo
2019

✓ Karta dobrych praktyk

Projekt połączył młodych i starszych ludzi z całej społeczności. Pracowali razem, aby osiągnąć wspólne cele oraz promować zdrowie i dobre samopoczucie. W głosowaniu mogły brać udział osoby w każdym wieku.

Wspólnotowe wybory w Maryhill i Ruchill – młodzi przejmują inicjatywę
Glasgow, Szkocja,
Zjednoczone Królestwo
2019

✓ Karta dobrych praktyk

Każdy w społeczności mógł zabrać głos, lokalni mieszkańcy byli zaangażowani w identyfikowanie potrzeb w swojej okolicy, a priorytety były ustalane wspólnie w grupie sterującej kierowanej przez młodzież.

Wspólnotowe wybory w Maryhill i Ruchill – młodzi przejmują inicjatywę
Glasgow, Szkocja,
Zjednoczone Królestwo
2019

✓ Karta dobrych praktyk

Za uczestnictwo w projekcie młodzi ludzie **otrzymali punkty za wolontariat**.

Wspólnotowe wybory w Maryhill i Ruchill – młodzi przejmują inicjatywę

Glasgow, Szkocja,
Zjednoczone Królestwo
2019

✓ Karta dobrych praktyk

W materiałach projektowych i komunikacji kładziono nacisk na pokazanie uczniom, jak pracować w bardziej zorganizowany sposób, jak planować swoją pracę, **jak oprzeć ją na rzeczywistych potrzebach lokalnej społeczności**.

Młody obywatel /
Młodzież w działaniu

Polska
2016–2017

✓ Karta dobrych praktyk

Największą uwagę uczniów od początku przykuwała społeczność lokalna (sąsiedztwo). Wybrali temat na podstawie krótkiej lokalnej diagnozy potrzeb. Sąsiadów zaproszono by uczestniczyli we wprowadzanych zmianach.

Młody obywatel /
Młodzież w działaniu

Polska
2016–2017

✓ Karta dobrych praktyk

Wszyscy młodzi ludzie z okolicy zostali zaproszeni na Wielkie Wydarzenie, aby zobaczyć, **na jakie pomysły głośuje społeczność**. Zwycięskie grupy świętowały. Przyznano nagrody finansowe.

Budżet obywatelski TV
w Glasgow

Glasgow, Szkocja,
Zjednoczone Królestwo
2018–2019

✓ Karta dobrych praktyk

Grupa młodych ludzi utworzyła **panel obywatelski przy wsparciu ekonomistów**. Żeby zachęcić do uczestnictwa w nim, zamówiono pizzę, która przyciągnęła zaangażowanych.

Budżet obywatelski TV
w Glasgow

Glasgow, Szkocja,
Zjednoczone Królestwo
2018–2019

✓ Karta dobrych praktyk

Młodzieżowy Panel Obywatelski komunikował się z młodzieżą poprzez **filmy promocyjne poruszające tematykę budżetu partycypacyjnego** i sposobów, w jakie można się zaangażować.

Budżet obywatelski TV
w Glasgow

Glasgow, Szkocja,
Zjednoczone Królestwo
2018–2019

✓ Karta dobrych praktyk

Uczniowie byli częścią grupy roboczej, **brali czynny udział w projektowaniu i realizacji budżetu partycypacyjnego**.

Szkolny Budżet Partycypacyjny
w Warszawie

Warszawa, Polska
2018–2019

✓ Karta dobrych praktyk

Proces zgłaszania projektów i system głosowania **był taki sam dla całej społeczności szkolnej**: uczniów, nauczycieli, pracowników szkół, niezależnie od funkcji, wieku, ocen itp.

Szkolny Budżet Partycypacyjny
w Warszawie

Warszawa, Polska
2018–2019

✓ Karta dobrych praktyk

W każdej szkole, która wdrożyła budżet partycypacyjny, wprowadzono bardzo prosty i zwięzły zestaw zasad. Reguły zostały przedstawione w wielu miejscach wokół budynku jako **sposób na zwiększenie dostępności**.

Szkolny Budżet Partycypacyjny
w Warszawie

Warszawa, Polska
2018–2019

✓ Karta dobrych praktyk

Projekt zawierał elementy edukacji obywatelskiej, uświadamiając młodych ludzi, że **ich głos ma znaczenie** i jest traktowany poważnie.

Kształtowanie North Ayrshire,
Młodzieżowy budżet partycypacyjny –
Twoje pieniądze, Ty decydujesz

North Ayrshire, Szkocja,
Zjednoczone Królestwo
2018–2019

✓ Karta dobrych praktyk

Projekty mogły być zgłaszane przez młodych ludzi. **Umożliwiły młodzieży wypowiedzenie się w ważnych sprawach.**

Kształtowanie North Ayrshire,
Młodzieżowy budżet partycypacyjny –
Twoje pieniądze, Ty decydujesz

North Ayrshire, Szkocja,
Zjednoczone Królestwo
2018–2019

✓ Karta dobrych praktyk

Projekty do budżetu mogły być zgłaszane przez **nieformalne grupy młodych ludzi**, które wysuwały pomysły po wspólnej burzy mózgów.

Młodzieżowy Budżet
Obywatelski w Lublinie

Lublin, Polska
od 2019

✓ Karta dobrych praktyk

Komitet sterujący, złożony z dyrektorów szkół średnich, nauczycieli, uczniów, przedstawicieli akademii, doradców regionalnych, spotykał się regularnie, aby **nadzorować realizację projektów.**

Szkolny budżet
partycypacyjny w regionie
Nord-Pas-de-Calais

Region Lille, Francja
2009–2015

✓ Karta dobrych praktyk

Po zakończeniu debat i obrad **głosowanie odbywa się według prostej zasady „jedna osoba – jeden głos”**, co miało na celu wspieranie systemu szkolnego, który daje uczniom zaufanie do demokratycznego głosowania i zaufanie do systemu politycznego, który wydaje się odległy od ich codziennego życia.

Szkolny budżet
partycypacyjny w regionie
Nord-Pas-de-Calais

Region Lille, Francja
2009–2015

✓ Karta dobrych praktyk

Komitet monitorujący składał się z 15 osób, większość stanowili uczniowie szkół średnich. Pozostali członkowie to nauczyciele, personel administracyjny i techniczny oraz rodzice. Regulamin zakładał **paritet płci i zapewnienie reprezentacji wszystkich grup szkolnych.**

Szkolny budżet
partycypacyjny w regionie
Nord-Pas-de-Calais

Region Lille, Francja
2009–2015

✓ Karta dobrych praktyk

Projekty miały na celu **poprawę jakości życia** (na przykład poprzez zakup mebli do ośrodków szkoleniowych lub instalację fontann wodnych) oraz renowację istniejących obiektów, na przykład poprzez odnowienie świetlic lub pryszniców w internatach.

Szkolny budżet
partycypacyjny w regionie
Nord-Pas-de-Calais

Region Lille, Francja
2009–2015

✓ Karta dobrych praktyk

Wykorzystanie **przyjaznej grafiki i prostego języka** sprawiło, że wszyscy uczniowie rozumieli zadania. Szczególnie wspomagano młodsze dzieci.

Koszt dnia szkolnego
w Midlothian

Midlothian, Szkocja,
Zjednoczone Królestwo
2017–2018

✓ Karta dobrych praktyk

Dotarcie do wielu rodzin umożliwiło **identyfikację barier dla uczestnictwa w projekcie.** Zastosowano przystępne, zrozumiałe dla wszystkich metody głosowania.

Koszt dnia szkolnego
w Midlothian

Midlothian, Szkocja,
Zjednoczone Królestwo
2017–2018

✓ Karta dobrych praktyk

Uczniów wspierali **mentorzy z lokalnej społeczności**, którzy pokazywali lokalne zasoby i zastanawiali się, jak tworzyć partnerstwa z lokalnymi przedsiębiorcami, np. w celu znalezienia materiałów potrzebnych do realizacji pomysłów młodzieży.

PlaNET Przedsiębiorczość
społeczna 2.0.
Przedsiębiorczość
w twoim regionie
Słowacja, Słowenia, Rumunia
2018–2020

✓ Karta dobrych praktyk

Budżet partycypacyjny został wykorzystany jako **okazja do nauki dla osób uczących się w szkołach poza dużymi miastami**, gdzie jest mniej prawdopodobne, że trafią tam organizacje pozarządowe.

PlaNET Przedsiębiorczość
społeczna 2.0.
Przedsiębiorczość
w twoim regionie
Słowacja, Słowenia, Rumunia
2018–2020

✓ Karta dobrych praktyk

Uczniowie wzięli udział w zajęciach z przedsiębiorczości, które miały na celu **popularyzację podstawowej wiedzy ekonomicznej**. Mieli także możliwość odbycia krótkiego stażu.

PlaNET Przedsiębiorczość
społeczna 2.0.
Przedsiębiorczość
w twoim regionie
Słowacja, Słowenia, Rumunia
2018–2020

✓ Karta dobrych praktyk

Młodzi ludzie byli **odpowiedzialni za prowadzenie budżetu partycypacyjnego w swojej szkole**. Między innymi pisali projekty i promowali je z niewielką pomocą nauczycieli. Przeprowadzili również głosowanie.

Młodzieżowy Grant
Obywatelski (MGO)
Sosnowiec, Polska
od 2018

✓ Karta dobrych praktyk

Każdy uczeń mógł **skonsultować się z wychowawcą i dyrektorem szkoły**, aby poprosić o pomoc w zredagowaniu opisu projektu i przygotowaniu kosztorysu.

Młodzieżowy Grant
Obywatelski (MGO)
Sosnowiec, Polska
od 2018

✓ Karta dobrych praktyk

Określono **przystępne zasady uczestnictwa w projekcie** oraz powody przyjmowania różnych rozwiązań lub procesów.

Młodzieżowy budżet
partycypacyjny w Cascais
Cascais, Portugalia
2017–2018

✓ Karta dobrych praktyk

Młodzież miała okazję **zrealizować w szkole zgłoszone przez siebie projekty** przy wsparciu nauczycieli, rodziców i dyrekcji.

Młodzieżowy budżet
partycypacyjny w Cascais
Cascais, Portugalia
2017–2018

✓ Karta dobrych praktyk

Młodzi ludzie przekonali decydentów do swojego pomysłu, **jak powinna wyglądać wspólna przestrzeń w ich szkole**.

Młodzieżowy Budżet
Obywatelski w Szczecinie
Szczecin, Polska
2019

✓ Karta dobrych praktyk

Korzystanie z maszyn do głosowania i zajęcia z edukacji obywatelskiej wskazują na wyraźny nacisk w projekcie na **budowanie przyszłego przywództwa i dumy z praktyk demokratycznych**.

Budżet partycypacyjny
dla szkół średnich w Arizonie
Phoenix, Arizona, USA
od 2013

✓ Karta dobrych praktyk

Przygotowano ilustrowane karty do głosowania dla uczniów, którzy mogą mieć trudności z czytaniem. Oferowano wsparcie asystentów w wypełnianiu formularzy do głosowania.

Budżet partycypacyjny dla szkół średnich w Arizonie
Phoenix, Arizona, USA
od 2013

✓ Karta dobrych praktyk

Projekt ten miał pomóc młodym ludziom w zdobyciu nowych umiejętności dyskusji oraz w zwiększeniu ich pewności siebie. Był wzorowany na istniejących praktykach demokratycznych.

Budżet partycypacyjny dla szkół średnich w Arizonie
Phoenix, Arizona, USA
od 2013

✓ Karta dobrych praktyk

Zasady budżetu partycypacyjnego zostały opublikowane na stronie internetowej miasta i zakomunikowane w szkołach.

Szkolny Budżet Obywatelski w Mrągowie
Mrągowo, Polska
2019–2020

✓ Karta dobrych praktyk

Kampania informacyjna (informacje w mediach społecznościowych, plakaty w szkołach, spotkania z urzędnikami) zachęciła uczniów do zgłaszania własnych pomysłów.

Szkolny Budżet Obywatelski w Mrągowie
Mrągowo, Polska
2019–2020

✓ Karta dobrych praktyk

Proces był prowadzony przez uczniowski zespół koordynacyjny oraz planowany i realizowany z pomocą towarzyszących im osób dorosłych (zwykle nauczycieli lub pracowników socjalnych).

Uczniowski budżet partycypacyjny w Berlinie
Berlin, Niemcy
od 2016

✓ Karta dobrych praktyk

Warsztaty dla maksymalnie 3 uczniów z zespołów koordynacyjnych i towarzyszącej im osoby dorosłej obejmowały tematy takie jak: czym jest demokracja, czym są procesy demokratyczne w społeczeństwie itp.

Uczniowski budżet partycypacyjny w Berlinie
Berlin, Niemcy
od 2016

✓ Karta dobrych praktyk

Zdecydowana większość młodych ludzi podkreślała, że uczestnicząc w szkolnych budżetach partycypacyjnych, czuli, że zrobili coś pożytecznego.

Uczniowski budżet partycypacyjny w Berlinie
Berlin, Niemcy
od 2016

✓ Karta dobrych praktyk

Klasy szkolne były przestrzenią do debat, w których uczestnicy analizowali swoją okolicę, identyfikowali potrzeby, dyskutowali o pomysłach i tworzyli propozycję, która później była realizowana przez samorząd.

Dziecięca agora w Andaluzji
Malaga, Hiszpania
2014–2015

✓ Karta dobrych praktyk

Potrzeby i pomysły komunikowane przez młodych ludzi zostały poważnie potraktowane przez radę miasta. Nawet propozycje, które ostatecznie nie zostały wybrane, pokazały radzie, w jaki sposób można wspomagać młodzież.

Budżet partycypacyjny – rada miasta Altei
Altea, Alicante, Hiszpania
2019

✓ Karta dobrych praktyk

We wrześniu 2019 r. rozpoczął się trzytygodniowy etap składania wniosków, w trakcie którego **wszyscy mieszkańcy Altei mogli zgłaszać swoje propozycje lokalnych projektów.**

Budżet partycypacyjny –
rada miasta Altei
Altea, Alicante, Hiszpania
2019

✓ Karta dobrych praktyk

Około 6000 uczniów poproszono o wyrażenie opinii na temat tego, **jakie ulepszenia należy wprowadzić w ich szkołach**, na co rada miasta przeznaczyła 110 000 euro, po 10 000 euro na każdą szkołę.

Budżety partycypacyjne w szkołach
w 2019 r. – rada miasta Kartageny
Kartagena, Murcia, Hiszpania
2019

✓ Karta dobrych praktyk

Młodzi ludzie **wybrali swoich przedstawicieli w zespole roboczym.** Na zebraniach omawiane były najciekawsze propozycje zgłoszone w budżecie partycypacyjnym.

Na co chcesz, aby twoje
miasto wydawało pieniądze?
Mówisz do mnie?

Peligros, Granada, Hiszpania
2018–2019

✓ Karta dobrych praktyk

Etapy budżetu partycypacyjnego **zostały opisane w ogólnodostępnych dokumentach.** Dodatkowo obywatele mieli wystarczające, zrozumiałe i weryfikowalne informacje o sprawach, które ich dotyczyły.

Na co chcesz, aby twoje
miasto wydawało pieniądze?
Mówisz do mnie?

Peligros, Granada, Hiszpania
2018–2019

✓ Karta dobrych praktyk

Stworzona została platforma do **monitorowania wykorzystywanych metod, przeprowadzonych działań czy wyników wykonanych prac.** Ponadto zespół wykonawczy wykorzystał media społecznościowe do rozpowszechniania informacji o budżecie partycypacyjnym.

Budżety partycypacyjne
z udziałem dzieci
w 2019 r. w Rubi
Rubi, Katalonia, Hiszpania
2018–2020

✓ Karta dobrych praktyk

Uczniowie wzięli udział w warsztatach, które miały im **pomóc w radzeniu sobie z presją rówieśników i przemocą rówieśniczą.**

Dzieci decydują
w sprawie miasta Xativa
Xativa, Walencja, Hiszpania
2018–2019

✓ Karta dobrych praktyk

Młodzi ludzie bezpośrednio dzielili się informacjami z rówieśnikami o tym, **jak można się zaangażować.** Wykorzystywali do tego własne media społecznościowe, np. konta na Instagramie.

Młodzież urzeczywistnia
działanie, rada miasta Derry
i rada okręgu Strabane

Derry, Irlandia Północna,
Zjednoczone Królestwo
2020–2021

✓ Karta dobrych praktyk

Wszyscy młodzi ludzie, którzy zagłosowali online i wypełnili krótką ankietę ewaluacyjną, **otrzymali certyfikaty uczestnictwa w uznaniu zaangażowania,** wsparcia i czasu, jaki poświęcili na realizację budżetu partycypacyjnego.

Młodzież urzeczywistnia
działanie, rada miasta Derry
i rada okręgu Strabane

Derry, Irlandia Północna,
Zjednoczone Królestwo
2020–2021

✓ Karta dobrych praktyk

Czerpiąc z rekomendacji UNICEF, **przygotowano arkusz informacyjny, aby nakreślić szkic projektu,** korzyści z uczestnictwa, zasady wykorzystywania i udostępniania informacji dotyczących młodych uczestników.

Młodzież urzeczywistnia
działanie, rada miasta Derry
i rada okręgu Strabane

Derry, Irlandia Północna,
Zjednoczone Królestwo
2020–2021

✓ Karta dobrych praktyk

Rozgrywka

Gra dzieli się na tury kolejnych graczy. Każda tura składa się z trzech etapów:

- 1 Zagranie karty lub jej wymiana (*wymiana karty oznacza koniec tury*)
- 2 Debata i głosowanie (*opcjonalnie*)
- 3 Odrzucenie kart

 Karta techniczna

Jak rozstrzygnąć debatę?

- Jeżeli dowolna osoba biorąca udział w rozgrywce uzna, że ma kartę, która pasuje lepiej, może rozpocząć dyskusję przez położenie swojej karty i głośne wypowiedzenie słowa „deбата!”. Jeżeli nie ma debaty, należy przejść do punktu odrzucenia kart. Tylko dwóch graczy może wziąć udział w debacie. Każda osoba ma 30 sekund na wypowiedź i uzasadnienie swojego wyboru.
- **Debatę rozpoczyna** osoba, która pierwsza powie „deбата!” i położy swoją kartę na stole. Krótko argumentuje jako pierwsza, dlaczego uważa, że jej karta lepiej pasuje w danym miejscu. Druga osoba zwięźle odpowiada na argumenty, uzasadniając swój wybór.
- **Na „trzy-cztery”** osoby nieuczestniczące w debacie wskazują kartę, której posiadacz ich przekonał. Wygrywa karta z większą liczbą głosów.

 Karta techniczna

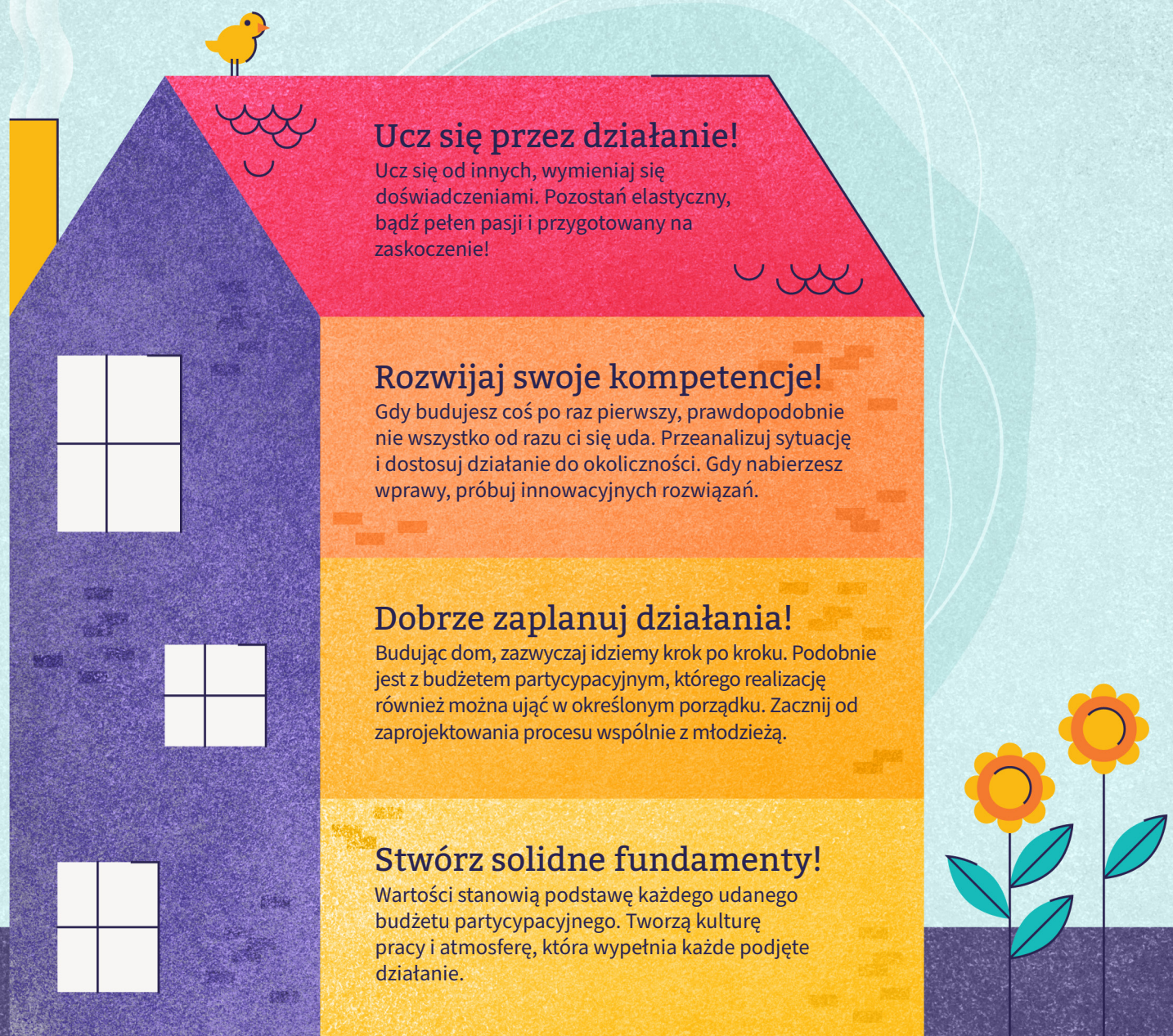

5 Metafora domu

Infografika

Ucz się przez działanie!

Ucz się od innych, wymieniaj się doświadczeniami. Pozostań elastyczny, bądź pełen pasji i przygotowany na zaskoczenie!

Rozwijaj swoje kompetencje!

Gdy budujesz coś po raz pierwszy, prawdopodobnie nie wszystko od razu ci się uda. Przeanalizuj sytuację i dostosuj działanie do okoliczności. Gdy nabierzesz wprawy, próbuj innowacyjnych rozwiązań.

Dobrze zaplanuj działania!

Budując dom, zazwyczaj idziemy krok po kroku. Podobnie jest z budżetem partycypacyjnym, którego realizację również można ująć w określonym porządku. Zacznij od zaprojektowania procesu wspólnie z młodzieżą.

Stwórz solidne fundamenty!

Wartości stanowią podstawę każdego udanego budżetu partycypacyjnego. Tworzą kulturę pracy i atmosferę, która wypełnia każde podjęte działanie.

Przygotuj stabilny grunt!

Wsparcie decydentów, prodemokratyczne rozwiązania i silni liderzy tworzą dobre warunki, w których mogą powstawać i rozwijać się procesy partycypacyjne adresowane do młodzieży.

ETAP

2

Edukacja i informacja

6 Lekcja o szkolnym budżecie partycypacyjnym

Cele lekcji:

- ✓ Przekazanie wiedzy uczniom o tym, czym jest szkolny budżet partycypacyjny.
- ✓ Przekazanie informacji o zasadach realizacji szkolnego budżetu partycypacyjnego.
- ✓ Zachęcenie młodzieży do włączenia się w proces przygotowywania projektów do szkolnego budżetu partycypacyjnego.

Uwagi:

- ! Lekcje mogą być prowadzone przez nauczycieli, wychowawców lub w formie lekcji rówieśniczych, prowadzonych np. po wstępnym instruktażu – przez członków szkolnego zespołu koordynującego.

Techniki:

- ⚙️ Miniwykład
- ⚙️ Prezentacja filmu oraz pogadanka
- ⚙️ Kreatywna praca grupowa

Czas trwania:

- 🕒 2 x 45 minut

Czas:

3 min

Opis

Przywitanie się.
Przedstawienie celów lekcji.

14 min

Opis

Porozmawiaj z uczniami o ich doświadczeniach związanych z budżetem partycypacyjnym.

Możesz zadać uczniom następujące pytania:

- Kto słyszał o budżecie obywatelskim/partycypacyjnym/szkolnym? Na czym on polega?
- Kto zna kogoś, kto składał wniosek w budżecie partycypacyjnym? Może ktoś z Was?
- Czy znacie projekty, które w Waszej miejscowości lub szkole zostały zrealizowane z budżetu partycypacyjnego?

Podsumowując, przekaz uczniom definicję szkolnego budżetu partycypacyjnego i powiedz, że właśnie rozpoczyna się on w Waszej szkole.

Uwagi szczegółowe

Jeśli prowadzisz lekcję online, możesz przeprowadzić to ćwiczenie, wykorzystując np. aplikację **PADLET** ↗, w której uczniowie mogą ikonką „łapki” zaznaczyć swoje odpowiedzi pod zapisanymi pytaniami.

Jeśli w Twojej miejscowości jest realizowany budżet obywatelski, opowiedz uczniom o projektach, które zostały zrealizowane w ramach tych środków. Niektóre samorządy mają strony internetowe budżetów obywatelskich, gdzie można znaleźć mapy oraz szczegółowe opisy takich projektów.

Zobacz np. Warszawa: <https://bo.um.warszawa.pl/taskArchive/index?regional=1> ↗

Definicja:

Szkolny budżet partycypacyjny (SBP) to proces, w którym o przeznaczeniu części szkolnego budżetu decyduje społeczność szkolna. Uczniowie, a także rodzice, nauczyciele lub inni pracownicy szkoły zgłaszają pomysły, tworzą projekty, a następnie sami wybierają te, które ich zdaniem są najbardziej atrakcyjne, np. poprzez głosowanie.

3 min

Opis

Przeprowadź wśród uczniów quiz nt. „Gdzie i kiedy powstał budżet partycypacyjny?”.

Uwagi szczegółowe

Możesz wykorzystać aplikację **MENTIMETER** ↗ do zebrania odpowiedzi uczniów.

Prawidłowa odpowiedź:

lata 90. XX wieku – Brazylia, Porto Alegre.

Więcej o historii budżetu partycypacyjnego możesz przeczytać

w: W. Kębtowski, „Budżet partycypacyjny. Krótka instrukcja obsługi”, Instytut Obywatelski 2010, https://instytutobywatelski.pl/pliki/pdf/budzet_partycypacyjny.pdf ↗

10 min

Opis

Poinformuj uczniów, że szkolne budżety partycypacyjne są realizowane w wielu krajach świata. Opowiedz o kilku wybranych procesach.

Uwagi szczegółowe

Opisy dobrych praktyk znajdziesz w postaci mapy na stronie: <https://youthpb.eu/map/> ↗. Pokaż uczniom tę stronę.

5 min

Opis

Prezentacja filmu
Zaprezentuj uczniom krótki film o zrealizowanych w 2020 roku szkolnych budżetach partycypacyjnych w ośmiu szkołach w woj. podlaskim (Polska).

Uwagi szczegółowe

Link do filmu:
<https://www.youtube.com/watch?v=vzn5AZwW-E8> ↗

10 min

Opis

Porozmawiaj z uczniami o tym, czego dowiedzieli się z filmu.

Uwagi szczegółowe

Pytania pomocnicze:

- Na czym polegają szkolne budżety partycypacyjne?
- Dlaczego warto zorganizować taki budżet w szkole?
- Z jakich etapów składa się SBP?

Wszystkie informacje na ten temat możesz znaleźć w naszym [przewodniku](#) ↗.

przerwa

5 min

Opis

Przełącz uczniom podstawowe informacje o procesie SBP w ich szkole.

Uwagi szczegółowe

Opowiedz m.in. o tym, jakie są środki do dyspozycji, jakie są zasady zgłaszania projektów, kto może je zgłaszać, jak będzie wyglądało głosowanie.

Poinformuj, gdzie jest dostępny regulamin SBP.

30 min

Opis

Zaprosz uczniów do ćwiczenia, które pozwoli im w praktyce doświadczyć, jak działa SBP.

- **Rozdaj 1–2 karteczki** każdej uczennicy / każdemu uczniowi i poproś o wypisanie na nich indywidualnych pomysłów na to, co można zrobić w szkole za określoną sumę pieniędzy przewidzianą w SBP.
- **Na tablicy narysuj szkołę** – kształt budynku. Na nią uczennice/uczniowie przyklejają pomysły, wypowiadając jednocześnie uzasadnienie, dlaczego warto zrealizować jej/ jego pomysł.
- **Następnie przeanalizujcie, czy pomysły się powtarzają**, i wybierzcie kilka, które są najchętniej zgłaszane.
- **Następnie podziel uczniów na kilkusobowe zespoły**, których zadaniem będzie przygotowanie plakatów zawierających następujące informacje:
 - Ilustracja projektu (rysunek, grafika)
 - Nazwa projektu
 - Uzasadnienie potrzeby realizacji projektu
 - Orientacyjny koszt
- **W trakcie pracy zespołów nadaj projektom numery do głosowania.** Numery i nazwy projektów umieść np. w aplikacji Mentimeter. (<https://www.mentimeter.com/> ↗)
Opcjonalnie można przygotować głosowanie z wykorzystaniem karteczek z numerami projektów.
- **Zespoły prezentują swoje prace**, a następnie w aplikacji lub bezpośrednio odbywa się głosowanie na najlepszy projekt.

3 min

Opis

Zapytaj o to, jak podoba się uczniom taki sposób podejmowania decyzji. Jakie szanse i zagrożenia widzą dla procesu SBP w swojej szkole?

7 min

Opis

Na koniec zaprezentuj harmonogram szkolnego budżetu partycypacyjnego w Waszej szkole. Podziękuj wszystkim za zaangażowanie i zaprosz do udziału w dalszych etapach szkolnego budżetu.

7

Lekcja/warsztat online o budżecie partycypacyjnym

Cele warsztatu:

 Zapoznanie osób uczestniczących z pojęciem budżetu partycypacyjnego (obywatelskiego) oraz jego podstawowymi założeniami (przebieg, wymogi dotyczące projektów, np. mieszczące się pomysł w zadaniach własnych gminy, ogólnodostępność).

 Rozmowa o wartościach w procesach partycypacyjnych i ich dostrzeżenie w mechanizmie budżetu obywatelskiego.

Techniki:

- Prezentacja
- Burza mózgów

Czas trwania:

 50 minut

Czas:

5 min

Opis

Uwagi szczegółowe

Otwarcie spotkania

- Przedstaw się oraz poznaj imiona osób uczestniczących w warsztacie.
- Zaprezentuj temat i cel spotkania.
- Ustal obowiązujące na lekcji zasady pracy.

Przykładowe zasady pracy:

- W jednym momencie mówi jedna osoba.
- Prośba o niekorzystanie z innych urządzeń i skupienie uwagi na tym, co się dzieje w trakcie warsztatu.
- Nie ma złych odpowiedzi, każda może być inspirująca. Warto zabierać głos, ale tak, żeby wszyscy mieli szansę się wypowiedzieć.
- Gorąca prośba o włączenie kamerek.
- Wasze propozycje?

- **Sprawdź z grupą ich wejściową** znajomość budżetu partycypacyjnego (obywatelskiego):
 - Czy słyszeliście o budżecie partycypacyjnym/obywatelskim?
 - Czy znacie kogoś, kto składał wnioski do budżetu (miejskiego, szkolnego etc.)?
 - Czy znacie projekty, które zostały złożone lub zrealizowane w budżecie obywatelskim?

Przy okazji sprawdzania stanu wiedzy o BO wśród uczestników można użyć narzędzi takich jak Mentimeter czy Kahoot.

10 min

Opis

Uwagi szczegółowe

Wiedza o miejskim budżecie obywatelskim – prezentacja

Przeprowadź wcześniej przygotowaną prezentację.

Prezentacja powinna uwzględniać następujące elementy:

- Przedstawienie diagramu podziału środków finansowych w budżecie miasta (np. edukacja, kultura, zieleń miejska). Jaki procent tego budżetu stanowi budżet obywatelski?
- Definicję budżetu partycypacyjnego/obywatelskiego.
- Przedstawienie zasad miejskiego budżetu obywatelskiego.
- Przedstawienie harmonogramu miejskiego budżetu obywatelskiego.

Prezentacja powinna być możliwie krótka i dostosowana językowo do wieku uczestników.

Etapy, kryteria oraz definicja BP mogą różnić się w zależności od miasta/kraju. Zadaniem prowadzącego jest znać te zasady i jasno je komunikować.

Definicja budżetu partycypacyjnego/obywatelskiego:

Budżet obywatelski/partycypacyjny to proces, w którym o przeznaczeniu części miejskiego budżetu (wyznaczonej przez Urząd Miasta) decyduje społeczność zamieszkująca to miasto.

30 min

Opis

Wartości budżetów obywatelskich – ćwiczenie

Instrukcja ćwiczenia: *Wyobraźcie sobie, że w grupie, w której działacie, macie możliwość przeznaczenia 10 000 złotych na realizację projektów swoich kolegów/koleżanek. W tym celu musicie określić zasady tego konkursu, czyli zdecydować, kto może uczestniczyć i w jaki sposób. Czym będziecie się kierować?* Po dyskusji zapiszcie na flipcharcie pomysły na kryteria uczestnictwa.

Następnie zapoznaj osoby uczestniczące z wartościami budżetów partycypacyjnych i ich definicjami.

Dopasujcie zapisane na flipcharcie kryteria z ćwiczenia do wartości. Jeżeli jakaś wartość się nie pojawiła, postarajcie się wypracować pomysł, który pasowałby do danej wartości.

Na koniec zadaj młodzieży pytanie: Która wartość wydaje Wam się najważniejsza i dlaczego? Zbierzcie dwie–trzy wypowiedzi, sprawdźcie, czy inni myślą podobnie.

Uwagi szczegółowe

Możesz podzielić uczestników na grupy i dać im dodatkowy czas na pracę w grupach, zanim przejdziesz do zapisywania pomysłów.

Definicje wartości znajdziesz w naszym **przewodniku** 7.

Możesz również zaprezentować krótką animację wideo na temat wartości. Przy zapoznawaniu uczestników z wartościami możesz wykorzystać grę o wartościach lub karty z gry o wartościach. Materiały do przeprowadzenia gry wraz z instrukcją znajdziesz **tutaj** 7.

15 min

Opis

Podsumowanie

Podziękuj za udział w warsztacie. To jest też czas na informacje zwrotne.

Jeśli wiesz, że w Twojej gminie / Twoim mieście realizowany jest budżet obywatelski, warto wspomnieć uczestnikom na koniec zajęć, że mogą się w niego realnie zaangażować, i powiedzieć im, gdzie znajdują więcej informacji.

ETAP

3

Generowanie pomysłów i zgłaszanie projektów

8

Lekcja/warsztat online generowania pomysłów

Cele warsztatu:

- ✓ **Zebranie pomysłów** na szkolny budżet partycypacyjny w sposób kreatywny, atrakcyjny dla młodzieży.
- ✓ **Dokonanie selekcji pomysłów** w sposób zobiektywizowany.
- ✓ **Włączenie młodzieży** w proces przygotowywania projektów do szkolnego budżetu partycypacyjnego.

Techniki:

- **Burza mózgów**
- **Filtr pomysłów**

Czas trwania:

- **45 minut**

Uwagi: W przypadku lekcji / warsztatu stacjonarnego scenariusz lekcji można odpowiednio zmodyfikować.

Czas:

3 min

Opis

Przywitać się.
Przedstawić cel spotkania.
Ustalić z grupą zasady pracy w czasie warsztatu.

Uwagi szczegółowe

Przykłady zasad pracy w warsztacie online:

- Jeśli nie mówisz, wyłącz mikrofon.
- Zgłaszaj się poprzez podniesienie wirtualnej ręki.
- Słuchamy siebie nawzajem.
- Poczekaj, aż ktoś inny skończy mówić, potem przedstawi swój pomysł.
- Jeśli ktoś mówi o swoim pomysle, a Tobie do głowy przyjdzie inny pomysł, zapisz go na kartce i poczekaj na swoją kolej.

5 min

Opis

Wprowadzenie do generowania pomysłów.

Wyjaśnij uczniom, na czym polega technika burzy mózgów.

- Z ilości rodzi się jakość! Ważne jest, by było dużo pomysłów. Im więcej, tym lepiej!
- Zapisujemy wszystkie pomysły, nawet bardzo nierealistyczne! One często są punktem wyjścia do najlepszych, innowacyjnych rozwiązań.
- Każdy może proponować swoje pomysły, wszystkie powinny być zapisane!
- Przyjmujemy, że nie ma złych pomysłów! Wyłączamy krytyczną ocenę – zarówno swoich pomysłów, jak i innych. Nie komentujemy ich, tylko nawiązujemy do nich, jeśli chcemy przedstawić własne!
- Nie kończymy za wcześnie, nawet jeśli jest cisza i wydaje nam się, że już nie ma pomysłów!

Uwagi szczegółowe

Bardzo ważne jest podkreślenie, że twórcze i kreatywne pomysły przychodzą zawsze – trzeba tylko odważnie i bez samokrytyki je wypowiedzieć. Bardzo należy uwrażliwić grupę na to, by nie wchodziłi w dyskusję nad pomysłami, by nie mówili: „tego się nie da zrobić”. Zasada krytycznego niekomentowania powinna być święta.

15 min

Opis

Burza mózgów

Zadaj następujące pytanie uczniom:

„Co chcecie zmienić w naszej szkole?”/ „Jakie macie pomysły na zmiany w naszej szkole?”.

Uwagi szczegółowe

Nauczyciel zachęca, pilnuje, by każdy uczeń mógł zabrać głos, uważnie śledzi zgłaszanie pomysłów i zapisuje je zgodnie z pomysłem autora. Raczej unika proponowania własnych pomysłów, chyba że w grupie na początku będzie cisza i lęk przed odezwaniem się.

2 min

Opis

Podsumowanie burzy mózgów – przeczytajcie na głos wszystkie pomysły.

Uwagi szczegółowe

Jeśli burza mózgów była dynamiczna i kreatywna, warto pochwalić wszystkich i zwrócić uwagę, że zespołowo wymyśla się bardzo dużo ciekawych rzeczy. Warto to robić wspólnie!

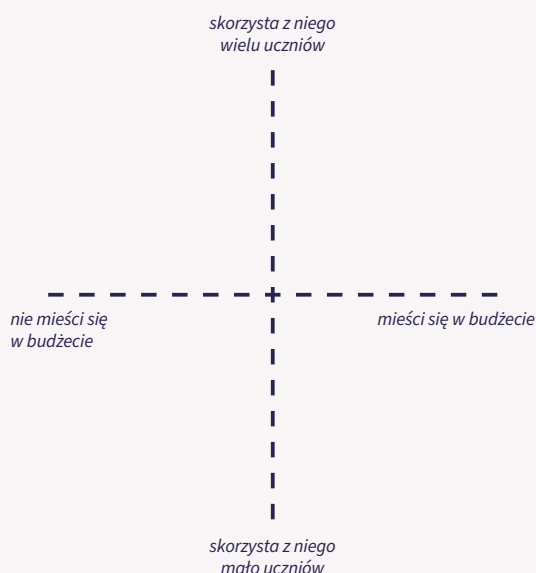
15 min

Opis

Filtr pomysłów, polegający na wybraniu jednej lub dwóch propozycji, które mogą być dopracowane i złożone w szkolnym budżecie partycypacyjnym.

Polecenie:

Biorąc pod uwagę wybrane przez nas wartości, umieścimy poszczególne pomysły na dwóch osiach.

Uwagi szczegółowe

Filtr pomysłów to dwie osie, X i Y, którym należy przyporządkować wartości/kryteria wyboru. Kryteria mogą być powiązane z przyjętymi zasadami szkolnego budżetu: np. służą nie tylko jednej klasie, ale całej społeczności szkolnej (ważne dla różnych grup w szkole vs. ważne tylko dla naszej klasy), można je zrealizować w budynku szkoły vs. są zlokalizowane poza szkołą, mieszczą się w budżecie vs. są droższe niż zakładany budżet itp.

Jeśli pomysłów jest bardzo dużo, można zastosować filtr pomysłów ponownie, stosując inne kryteria wyboru.

Pracując online, można skorzystać z aplikacji **Jamboard** .

5 min

Opis

Podsumowanie wyboru pomysłu/pomysłów.
Zachęć uczniów, by wybrane projekty złożyli do szkolnego budżetu partycypacyjnego.

Uwagi szczegółowe

Jeśli za pomocą filtra pomysłów uczniowie wybrali więcej niż jeden pomysł, można dokonać ostatecznego wyboru za pomocą głosowania (np. każdy uczeń ma do dyspozycji dwa głosy – kropki – i może je rozdysponować według swojego uznania).

9 Mapa empatii

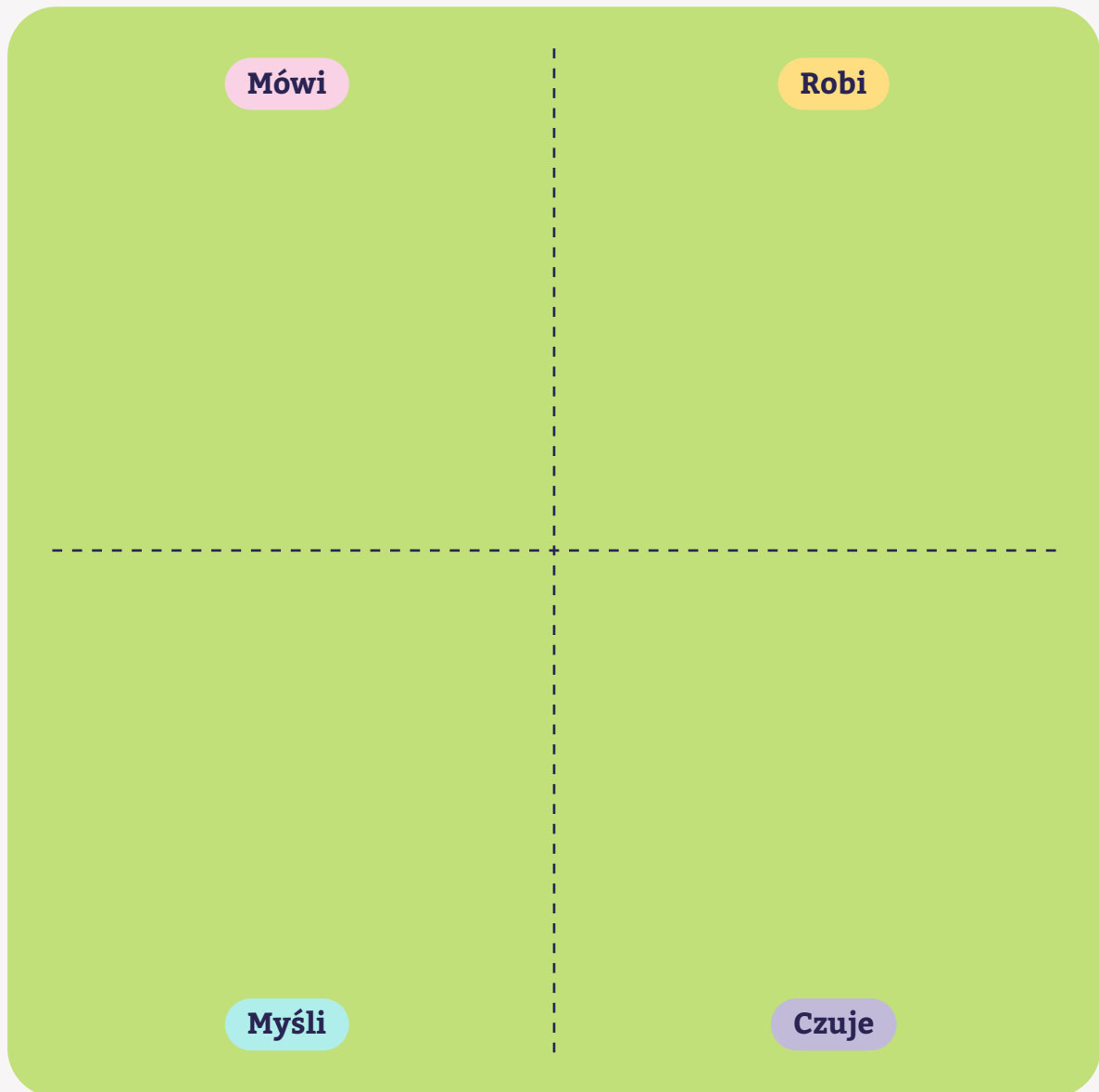
Mapy empatii odzwierciedlają postawy i zachowania użytkowników. Można je stworzyć własnoręcznie lub wirtualnie – w obu przypadkach rezultaty są bardzo podobne i niezwykle przydatne w zdobywaniu informacji o uczestnikach młodzieżowego lub szkolnego budżetu partycypacyjnego.

Możesz zastosować mapę empatii, by poznać uczucia i myśli młodych ludzi, którzy będą składać projekty w budżecie partycypacyjnym. Stworzenie mapy podczas lekcji kreatywnej jest też doskonałą inspiracją do kreowania kolejnych pomysłów odpowiadających na potrzeby młodzieży.

Instrukcja:

Narysuj cztery linie, które podzielą obszar na cztery kwadraty. W każdym kwadracie umieść etykietę z potrzebnymi treściami, w tym przypadku: mówi, robi, myśli, czuje.

Mapa empatii

10

Formularz/wniosek do szkolnego budżetu partycypacyjnego

Data złożenia projektu

Formularz zgłoszeniowy do Szkolnego Budżetu Partycypacyjnego

Nazwa projektu

Wymyśl(cie) taką nazwę, która będzie krótka i zrozumiała dla innych.

Wnioskodawca

Wpisz(cie) imię i nazwisko (imiona i nazwiska) pomysłodawcy(-ów) projektu. Jeśli dotyczy – również imię i nazwisko opiekuna projektu.

Opis projektu

Wyjaśnij(cie), co chcesz/chcecie zrobić i dlaczego warto to zrobić. Napisz(cie), jaka będzie korzyść dla szkoły i całej społeczności szkolnej z realizacji projektu. Napisz(cie) też, gdzie chcesz/chcecie go zrealizować – jeśli to możliwe, wskaż(cie) dokładne miejsce.

Szacowany koszt projektu

Spisz(cie) w osobnych wierszach wszystkie rzeczy, które trzeba kupić w ramach projektu, a potem – samodzielnie albo z pomocą dorosłych – oszacuj(cie) ich koszt. Na koniec zsumuj(cie) te koszty. Pamiętaj(cie), że projekt nie może kosztować więcej niż zł! (tu wpisz(cie) maksymalną wartość projektu)

Co trzeba kupić?	Koszt
.....
.....
.....
.....
.....

Szacowany koszt projektu:

Podpisy autora (autorów) projektu

Podpisz(cie) się pod swoim projektem.

Uczniowie, uczennice:

imię i nazwisko, klasa

Rodzice / opiekunowie prawni:

imię i nazwisko oraz dane dziecka, które jest uczniem/uczennicą

Nauczyciele, dyrekcja, inni pracownicy szkoły:

imię i nazwisko, funkcja

Podpis

.....
.....
.....
.....
.....

Opracowano na podstawie m.in.

„Szkolny budżet partycypacyjny – wskazówki dla początkujących”

Fundacja Pole Dialogu, Fundacja Stocznia.

ETAP

4

Wybór projektów

11 Informacje na temat sposobów głosowania w budżecie partycypacyjnym

Zwykle na etapie wyboru projektów w procesie budżetu partycypacyjnego przeprowadza się głosowanie. Należy przy tym rozważyć kilka kwestii. Czy głosowanie będzie odbywać się poprzez bezpośrednie uczestnictwo czy wirtualne narzędzia? Czy będzie to jednodniowe wydarzenie, czy zamierzamy je prowadzić w dłuższym okresie? Zespół koordynujący powinien rozważyć te kwestie oraz w miarę możliwości skonsultować je z szerszym gronem osób, tj. z potencjalnymi uczestnikami procesu budżetu partycypacyjnego: uczniami i uczennicami czy rodzicami. Jedną z najtrudniejszych decyzji jest to, ile głosów i o jakiej wartości (czy wadze) powinien otrzymać każdy z uprawnionych do głosowania. Wybranie właściwego systemu głosowania może usprawnić proces BP i być bardziej sprawiedliwe. Nie ma jednej, dobrej odpowiedzi – wyboru należy dokonać, poznając różne sposoby i na podstawie indywidualnej oceny sytuacji. Warto je również wcześniej przetestować, aby zapobiec błędom.

O czym warto pamiętać?

Zapoznanie się z projektami przed głosowaniem. Głosujący powinni mieć możliwość oceny każdego projektu jeszcze zanim dostaną do ręki kartę do głosowania. Dlatego dobrze jest, kiedy mają okazję wysłuchać relacji o wszystkich projektach przed rozpoczęciem głosowania, aby umocnić swój osąd. Podczas samego głosowania warto mieć na uwadze, że możliwości zapamiętywania są ograniczone. Długie listy projektów mogą być trudne do porównania – w takim przypadku można je podzielić na sekcje, a głosowanie przeprowadzać etapami.

Publikowanie kryteriów lub wskazówek, które pomogą głosującym dokonywać mądrych wyborów. Pomocne może być zadanie głosującym kilku pytań dotyczących każdego projektu, takich jak: „czy ten projekt naprawdę zaspokaja potrzebę?” lub „czy każdy może się w niego zaangażować lub mieć do niego dostęp?”. Jeśli ogólny proces BP ma konkretne cele (takie jak poprawa środowiska szkolnego, bezpieczeństwa publicznego lub tworzenie wzajemnych relacji pomiędzy społecznościami), przypomnij głosującym, jakie są to cele.

Głosowanie poprzedzone dyskusją w małych grupach. Jeśli czas na to pozwala, warto zachęcić głosujących, aby usiedli z kilkoma innymi osobami i przedyskutowali zalety każdego pomysłu. Chociaż może to być trudne do wykonania w przypadku większych procesów, to jednak im więcej rozważań się pojawi, tym lepsza będzie jakość oddanych głosów.

Głosowanie na więcej niż jeden projekt może lepiej odzwierciedlać rzeczywiste preferencje. W budżecie partycypacyjnym (i w przeciwieństwie do niektórych form głosowania, takich jak brytyjski system większościowy) można rozważyć możliwość oddania głosu na więcej niż jeden projekt. Pomoże to zachęcić młodzież do głosowania nie tylko na pomysły swoje lub znajomych, ale też na inne równie ciekawe projekty. Warto zachęcić do głosowania na przykład na trzy, a nawet więcej projektów.

Anonimowe głosowanie zapobiega stronnictwu, uleganiu wpływom i myśleniu grupowemu. Nikt nie chce być postrzegany jako podważający tożsamość grupy lub sprawiający wrażenie inaczej myślącego. Dlatego tam, gdzie to możliwe, przeprowadzaj głosowanie tajne i anonimowe. Umożliwia to stworzenie bardziej demokratycznej kultury i pozwala głosującym czuć się swobodnie. Wybór jest wówczas dokonywany bardziej racjonalnie.

Poniżej przedstawiliśmy powszechnie stosowane systemy głosowania oraz kilka potencjalnych korzyści i zagrożeń związanych z każdą z metod.

1 Ocena każdego projektu

Metoda ta, czasami nazywana oceną lub punktacją, zakłada, że każdy projekt otrzymuje ocenę w skali (na przykład) 5 punktów, gdzie 5 oznacza wysoką ocenę, a 1 niską. Takie głosowanie zazwyczaj przeprowadza się na karcie do głosowania lub przy użyciu elektronicznej maszyny do głosowania. Na karcie do głosowania może znajdować się jedno pole do wpisania oceny lub zestaw pól, z których można wybrać swoją opcję.

+

Korzyści

- **Głosujący bierze pod uwagę zalety** każdego projektu.
- **Szczegółowe wyniki** oparte są na głębszej refleksji.
- **Pozwala głosującym** na „ocenie w trakcie”.
- **Może zawierać wizualne wskazówki**, takie jak uśmiechnięte/smutne „buźki”, aby pomóc głosującym w ocenie.
- **Pozwala głosującym nagradzać projekty**, które uważają za gruntownie przemyślane lub zaspokajające konkretną potrzebę.

!

Zagrożenia

- **Ocenianie wielu opcji** może być trudne.
- **Trudniej przekierować głos** na projekt w późniejszym czasie (np. jeśli później usłyszy się o lepszych lub gorszych projektach).
- **Głosujący mogą przyznawać swoim preferowanym projektom wysokie noty**, a innym niesprawiedliwie niskie.
- **Liczenie i ogłaszanie wyników** w dniu głosowania może być czasochłonne.

2 Głosowanie przez aprobatę

Metoda ta, czasami nazywana głosowaniem aprobującym, polega na tym, że osoby oceniające mają pewną liczbę jednakowo ważonych głosów (każdy głos równy jest 1 punktowi). Zazwyczaj głosujący otrzymują 3, 5 lub 10 kart do głosowania bądź żetonów. Rozdzielają je pomiędzy różne propozycje. Mogą to zrobić na papierowym arkuszu punktacji (gdzie są proszeni o zaznaczenie lub postawienie krzyżyka przy wybranych przez siebie projektach), mogą głosować, używając żetonów wrzucanych do specjalnych pojemników do głosowania lub też za pomocą samoprzylepnych kropek umieszczonych na tablicy.

+ Korzyści

- Prosty i łatwy do zrozumienia system.
- Łatwość policzenia głosów.
- Bardziej efektywny, gdy głosuje wiele osób.
- Nie zmusza głosujących do uwzględniania wszystkich projektów, a jedynie tych, które im się podobają.

! Zagrożenia

- Ryzyko nieprawidłowości w głosowaniu (sprawdź, czy wszystkie głosy zostały oddane i czy któreś z nich nie zostały wycofane),
- Ryzyko oddania wielu głosów na ten sam projekt (w przypadku korzystania z pojemników do głosowania),
- W przypadku używania pojemników do zbierania głosów lub kropek samoprzylepnych – jeśli można zobaczyć, jak głosowali inni – istnieje ryzyko pojawienia się „myślenia grupowego” (ludzie mają skłonność do głosowania na projekty, które popierają inni).

3 Porządkowanie projektów według preferencji

Metoda, czasami nazywana głosowaniem rankingowym lub preferencyjnym, polegająca na tym, że głosujący są proszeni o uszeregowanie niektórych lub wszystkich projektów według preferencji: na przykład przyznając 5 punktów najlepszemu projektowi, 4 kolejnym i tak dalej aż do 1 punktu. W idealnej sytuacji głosujący powinni mieć możliwość dokonania co najmniej 3 wyborów.

+ Korzyści

- Łatwiejsze niż ocenianie każdego projektu.
- Pozwala głosującym nagradzać projekty, które uważają za dobrze pomyślane, odpowiadające potrzebom lub spełniające kryteria.
- Eksperci od systemów głosowania uważają, że ta metoda daje najdokładniejsze wyniki prawdziwych preferencji.

! Zagrożenia

- Łatwo popełnić błąd (np. pominąć punktację lub zduplikować wynik), co prowadzi do nieważności oddanego głosu.
- Niektóre projekty mogą nie otrzymać żadnych punktów – należy liczyć się z rozczarowaniem.

4 Ranking, ale z dodatkowym głosem negatywnym

Oprócz możliwości porządkowania projektów według preferencji lub metody, gdzie można oddać kilka głosów, istnieje jeszcze inna opcja oddawania głosów – pozytywnych i negatywnych. W tej metodzie głosujący mogą zatwierdzać projekty, ale mają również możliwość oddania głosu negatywnego na projekty, którym szczególnie się sprzeciwiają. Alternatywnym sposobem myślenia o tej opcji jest głosowanie na zasadzie sygnalizacji świetlnej: zielony dla „tak”, żółty dla „może” i czerwony dla „nie”. Tę metodę wypromowała organizacja D21 i stosuje się ją w wielu procesach opartych na mechanizmie budżetu partycypacyjnego.

+ Korzyści

- **Łatwość liczenia** i punktowania mniejszej liczby opcji.
- **Identyfikuje kontrowersyjne projekty**, umożliwiając refleksję, dlaczego takie projekty się pojawiają.
- **Może być użyteczna** na wcześniejszym etapie procesu w celu weryfikacji lub sprawdzenia projektów pod względem jakości.

! Zagrożenia

- **Oddawanie negatywnych głosów** nie jest zbyt powszechne.
- **Może rodzić obawy**, że niepopularne cele lub marginalizowane grupy mogą być niesprawiedliwie uwydatniane.
- **Potrzeba dokładnego wyjaśnienia**, jak głosować i kiedy oddać głos negatywny, aby uniknąć zamieszania.

Uwagi dotyczące przeprowadzania głosowania online

Platformy do głosowania online w procesach budżetu partycypacyjnego stają się coraz bardziej powszechne. Są to zarówno proste ankiety internetowe (które łatwo tworzyć i udostępniać), aplikacje do tworzenia ankiet (które pozwalają na przeprowadzenie głosowania za pomocą smartfonu), jak również szczegółowe i dobrze zaprojektowane platformy do głosowania (które mogą posiadać wiele narzędzi do weryfikacji, kto głosuje, i raportowania wyników). Można rozważyć opcję głosowania SMS-owego, które nie wymaga logowania – ono również może być bezpiecznym i weryfikowalnym narzędziem do głosowania. Można też wykorzystać istniejące aplikacje szkolne, jak np. dziennik elektroniczny zawierający funkcje ankietowe.

Należy pamiętać, że narzędzia online mogą być wykorzystywane na różnych etapach procesu budżetu partycypacyjnego, takich jak opracowanie koncepcji, rozwój projektu i monitoring realizacji projektu.

Doradanie, który system lub narzędzie jest najlepsze w danej sytuacji, wykracza poza zakres tego opracowania. Jeśli rozważasz użycie platformy do głosowania online, ważne jest, aby sprawdzić, jakie decyzje podjęli inni oraz jakie są zalety i wady różnych platform. Wybór opcji stale się zwiększa, a wiele prywatnych firm promuje własne rozwiązania. Może się również zdarzyć, że szkoła lub instytucja dysponuje już jakimś interaktywnym narzędziem, które można zaadaptować do potrzeb głosowania na projekty budżetu partycypacyjnego.

Istnieje wiele korzyści z zastosowania głosowania online, są też jednak pewne ryzyka.

+ Korzyści

- **Może zautomatyzować** proces głosowania, aby umożliwić szybkie zliczenie wielu głosów.
- **Umożliwia głosowanie zdalne** (szczególnie cenne w czasach pandemii COVID lub na dużych obszarach geograficznych).
- **Może być zintegrowany** z filmami wideo, serwisami wymiany zdjęć, platformami mediów społecznościowych i innymi narzędziami internetowymi.
- **Młodzi ludzie mogą preferować głosowanie w ten sposób**, ponieważ znają już „system polubień” w mediach społecznościowych i potrafią wypełniać ankiety online.
- **Można łatwo tworzyć raporty**, takie jak oceny wzorców głosowania.

! Zagrożenia

- **Może być kosztowne** w stworzeniu i zarządzaniu, wymaga nabycia nowych umiejętności.
- **Może tworzyć nowe bariery** (takie jak wykluczenie cyfrowe uboższych użytkowników lub zmarginalizowanych społeczności).
- **Może ograniczyć aktywne debatowanie**, z ryzykiem, że głosowanie stanie się bardziej osobistym wyborem (bez konieczności rozważenia innych opcji).
- **Ogranicza kontakt** między uczestnikami, a więc zmniejsza intensywność współpracy i uczenia się, które mogłyby wynikać z bezpośrednich spotkań.
- **Wiele z nich wymaga załogowania się lub założenia profilu**, co może stanowić dodatkową barierę dla uczestnictwa i powodować problemy związane z bezpieczeństwem danych osobowych.

Nie jest łatwo zdecydować, jaki system byłby optymalny. Istnieje kilka przewodników, które mogą pomóc w podjęciu decyzji, czy zdecydować się na głosowanie online, a jeśli tak, to w jakim systemie. Można też powołać się na przykłady opisanych na naszej stronie internetowej studiów przypadku. Nie warto kupować kosztownej platformy, której użyjesz tylko raz lub która posiada wiele niepotrzebnych dla Ciebie funkcji.

Więcej → na temat cyfrowych narzędzi dedykowanych budżetowi partycypacyjnemu na podstawie badań i doradztwa Democratic Society (wyłącznie w języku angielskim).

12 Karta do głosowania

Karta do głosowania

Szkolny Budżet Partycypacyjny

Wstaw znak „X” w kwadracie obok projektu, na który chcesz oddać głos.
Opisz sposób głosowania np. Możesz wybrać tylko 1 projekt / Możesz wybrać maksymalnie 3 projekty.

1 Odpocznij na ławeczce

Zakup ławek do ustawienia przed wejściem do szkoły.

Autorzy: Wartość projektu: zł

2 Kreatywna strefa gier

Zakup gier korytarzowych i naklejek na schody, podłogę.

Autorzy: Wartość projektu: zł

3 Gry podwórkowe

Zakup dwóch stołów do tenisa, które ustawione będą na placu szkolnym.

Autorzy: Wartość projektu: zł

4 Kącik relaksu

Zakup sof, puf i dywanu na korytarz szkolny.

Autorzy: Wartość projektu: zł

5 Sprzęt sportowy

Zakup piłek do piłki nożnej, siatki do siatkówki, siatek do koszykówki, paletki i piłeczek do tenisa stołowego.

Autorzy: Wartość projektu: zł

13 Obrazkowa karta do głosowania

Obrazkowa karta do głosowania Szkolny Budżet Partycypacyjny

Postaw znak „X” przy jednym projekcie.

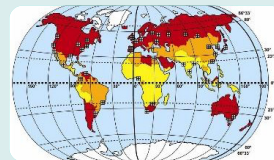
1 Kręgle

Drewniane kręgle do wykorzystania do zabawy na przerwach.

2 Mapy Polski i świata

Interaktywne mapy Polski i świata na lekcjach geografii oraz języka angielskiego.

3 Materiały plastyczne do świetlicy

Zestaw różnych materiałów plastycznych i biurowych do świetlicy: kredki, markery, farby.

4 Gabloty na dyplomy

Drewniane gabloty i ramki do powieszenia dyplomów uczennic i uczniów na ścianie przy sklepiku szkolnym.

5 Pufy na przerwę

Miękkie pufy do odpoczynku na korytarz szkolny.

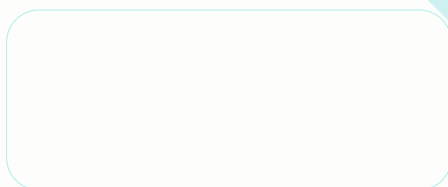
ETAP

5

Realizacja zwycięskich projektów

14 Przykład dyplomu

Materiał zawiera edytowalny dyplom dla członków zespołu roboczego lub innych osób zaangażowanych w realizację budżetu partycypacyjnego.

(Logo i nazwa organizatora)

Podziękowanie

(Nazwa organizatora)

składa podziękowanie

(Imię i Nazwisko)

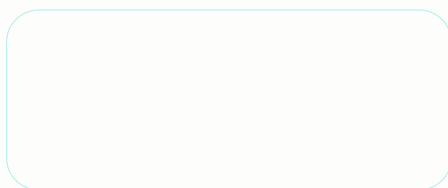
za realizację szkolnego budżetu partycypacyjnego

W W

(Rok)

(Nazwa szkoły)

w ramach projektu

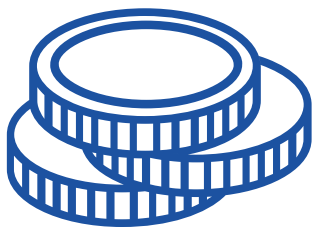
(Logo i nazwa projektu)

(Nazwa miejscowości, data)

15 Oznaczenie zwycięskiego projektu

Materiał zawiera graficzną etykietę, którą można umieścić w miejscach lub na rzeczach, które powstały jako rezultat przeprowadzonego budżetu partycypacyjnego.

**SZKOLNY BUDŻET
OBYWATELSKI**

**Zrealizowano
w ramach
szkolnego budżetu
obywatelskiego**

ETAP

6

Refleksja i wnioski na przyszłość

Ankieta ewaluacyjna

Poniżej znajdziesz przykładową ankietę ewaluacyjną do przeprowadzenia wśród uczniów w całej szkole.

Ankieta ewaluacyjna

Drodzy uczniowie, prosimy o wypełnienie ankiety. Jej wyniki pomogą nam zrealizować jeszcze lepszy szkolny budżet partycypacyjny w przyszłym roku.

1. Kiedy dowiedziawsz(-ś) się o szkolnym budżecie?

- W momencie rozpoczęcia szkolnego budżetu
- Na etapie generowania pomysłów / składania projektów
- Na etapie głosowania na projekty
- Gdy już zostały zrealizowane zwycięskie projekty
- W ogóle o tym nie słyszałem(-łam)

2. Skąd dowiedziawsz(-ś) się o szkolnym budżecie?

- Od kolegów i koleżanek
- Od nauczycieli
- Z tablicy informacyjnej
- Ze szkolnego Facebooka
- Z innego źródła
- W ogóle o tym nie słyszałem(-łam)

3. Czy złożyłeś(-ś) swój projekt?

- Tak
- Nie

4. Czy podpisałeś(-ś) się na liście poparcia?

- Tak
- Nie

5. Czy zagłosowałeś(-łaś)?

- Tak
- Nie

6. Czy rozmawiałeś(-łaś) z kolegami o zgłoszonych projektach?

- Tak
- Nie

7. Czy chcesz, aby w szkole była kolejna edycja szkolnego budżetu?

- Tak
- Nie
- Nie wiem

8. Jeśli będzie kolejna edycja, chciał(a)byś złożyć w niej swój projekt?

- Tak
- Nie
- Nie wiem

9. Jeśli będzie kolejna edycja, co chciał(a)byś w niej zmienić? *(dla starszych uczniów)*

.....

10. Co ci się podobało w szkolnym budżecie i dlaczego? *(dla starszych uczniów)*

.....

11. Co ci się nie podobało w szkolnym budżecie i dlaczego? *(dla starszych uczniów)*

.....

Metryczka

• Jestem:

- Dziewczyną
- Chłopakiem
- Osobą niebinarną
- Odmowa odpowiedzi

• Chodzę do klasy *(wpisz, do której)*

Opracowano na podstawie m.in.
„Szkolny budżet partycypacyjny – wskazówki dla początkujących”
Fundacja Pole Dialogu, Fundacja Stocznia.

Ewaluacyjne bingo

Ewaluacyjne bingo to dobry sposób na szybką, interaktywną ewaluację w gronie zespołu koordynującego lub w grupie młodych osób.

Zespół koordynujący powinien zdecydować, jakie stwierdzenia zawrzeć w formularzach Bingo, mając na uwadze znajomość własnego procesu (jakie jego elementy chcesz podsumowywać), ogólny cel budżetu partycypacyjnego i oczekiwane rezultaty ewaluacji. Ważne jest, aby uwzględnić szeroki zakres odpowiedzi. Dobrym pomysłem jest również umieszczenie kilku pustych miejsc, tak aby uczestnicy mogli zamieścić swoje komentarze.

Instrukcja:

Poproś uczestników o zaznaczenie pól, z którymi się zgadzają, lub tych, które ich zdaniem odzwierciedlają ich doświadczenia z uczestnictwa w procesie budżetu partycypacyjnego.

Poniżej znajdują się dwa przykłady formularzy Bingo.

**Przykład formularza oceny Bingo –
Doświadczenie uczestników**

Bingo

Doświadczenie uczestników

Udział w tym procesie był dla mnie łatwy	Podobało mi się dzielenie się własnymi pomysłami i wysłuchiwanie pomysłów innych	Bardzo mi się podobało!
Nie podobał mi się ten proces	Chciałabym, by ten proces odbył się również w kolejnym roku szkolnym	Głosowałem po raz pierwszy
Ten projekt zainspirował mnie do większego zaangażowania się w życie mojej szkoły /społeczności	Dowiedziałem się nowych rzeczy o mojej szkole / uczniach / społeczności lokalnej	Poznałem(-łam) nowych ludzi / przyjaciół i dobrze się bawiłem(-łam)
<i>Puste pole na komentarze</i>	<i>Puste pole na komentarze</i>	<i>Puste pole na komentarze</i>

**Formularz Bingo Rozwoju Umiejętności –
Doświadczenie zespołu koordynującego i uczestników**

Bingo

Doświadczenie zespołu koordynującego i uczestników

Czuję się pewniej...

Prowadząc dyskusję
w grupie

Dzieląc się swoimi
pomysłami
z rówieśnikami /
nauczycielami /
szerszą społecznością

W rozmowach
z nauczycielami /
rówieśnikami /
dyrektorem / szerszą
społecznością szkolną

Stuchając
pomysłów innych

Co do tego, jak
funkcjonuje
budżet szkoły

W rozmowach
z urzędnikami /
dostawcami usług
/ decydentami

*Napisz, czego się jeszcze
nauczyłeś(-łaś)*

*Napisz, czego się jeszcze
nauczyłeś(-łaś)*

*Napisz, czego się jeszcze
nauczyłeś(-łaś)*

18 W jaki sposób dokonać ewaluacji realizacji wartości i sprzyjających okoliczności w Twoim budżecie partycypacyjnym?

Instrukcje:

Przedstaw uczestnikom spotkania ewaluacyjnego definicje lub opisy wartości i sprzyjających okoliczności. Możesz skorzystać z infografik przedstawionych w naszym narzędziowniku lub zaprezentować je w formie karteczek bądź za pomocą Google Jamboard, jeśli prowadzisz spotkanie online.

Ćwiczenie 1

Pracując w trzyosobowych zespołach, wybierzcie dwie wartości lub sprzyjające okoliczności, które Waszym zdaniem **były ważne** w Waszym procesie budżetu partycypacyjnego.

Działanie: Wyjaśnijcie, dlaczego uważacie, że są one ważne.

Działanie: Wyjaśnijcie, w jaki sposób konkretnie zastosowaliście daną wartość w Waszym procesie budżetu partycypacyjnego.

Ćwiczenie 2

Pracując w trzyosobowych zespołach, wybierzcie dwie wartości lub sprzyjające okoliczności, które Waszym zdaniem **były najłatwiejsze do wykorzystania**.

Działanie: Wyjaśnijcie swój wybór.

Ćwiczenie 3

Pracując w trzyosobowych zespołach, wybierzcie dwie wartości lub sprzyjające okoliczności, które Waszym zdaniem **były najtrudniejsze do wykorzystania**.

Działanie: Wyjaśnijcie swój wybór.

Ćwiczenie 4

Zastanówcie się, **jak dobrze udało Wam się w Waszym procesie zastosować** wartości lub wykorzystać sprzyjające okoliczności. Oceńcie siebie w skali 1–6 i skomentujcie ocenę.

Wartość/Sprzyjająca okoliczność:

Wynik:

1 Niezadawalający	2 Słaby	3 Zadawalający	4 Dobry	5 Bardzo dobry	6 Znakomity
-----------------------------	-------------------	--------------------------	-------------------	--------------------------	-----------------------

Uwagi:

.....

.....

.....

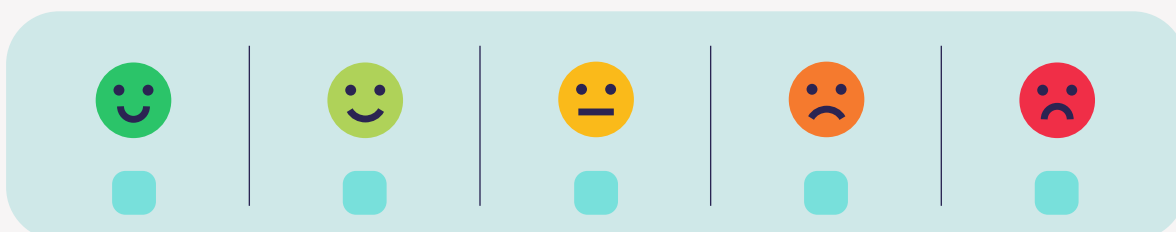
.....

19 Proste metody ewaluacji

Instrukcja:

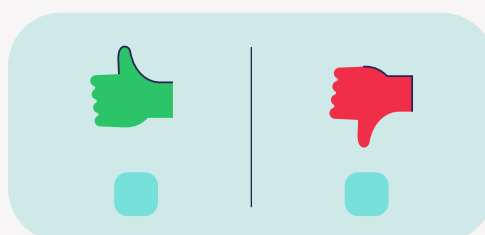
Zaznacz właściwą odpowiedź, która odzwierciedla Twoje odczucia związane z budżetem partycypacyjnym realizowanym w Twojej szkole / Twoim mieście.

Ocena za pomocą ikony „kciuk w górę” / „kciuk w dół”

Instrukcja:

Za pomocą kciuka w górę lub kciuka w dół wskaż, jak oceniasz budżet partycypacyjny, który był realizowany w Twojej szkole / Twoim mieście.

20

Warsztat podsumowujący/ ewaluacyjny

Cele warsztatu:

- Podsumowanie efektów pracy zespołu roboczego.
- Zebranie nowych pomysłów na kontynuowanie SBP.

Techniki:

- Tworzenie osi czasu realizacji SBP
- Dyskusja

Czas trwania:

- 55 minut

Czas:

5 min

Opis

Powitaj uczestników, przedstaw cele spotkania.
Zaproś uczestników do przedstawienia się.
Zaproponuj zasady współpracy. Upewnij się, czy wszyscy je akceptują.

Uwagi szczegółowe

Przykładowe zasady pracy:

- W jednym momencie mówi jedna osoba.
- Prośba o niekorzystanie z innych urządzeń i skupienie uwagi na tym, co się dzieje w trakcie warsztatu.
- Nie ma złych odpowiedzi, każda może być inspirująca. Warto zabierać głos, ale tak, żeby wszyscy mieli szansę się wypowiedzieć.
- Gorąca prośba o włączenie kamerek (w przypadku spotkania online).
- Wasze propozycje?

40 min

Opis

Oś czasu realizacji szkolnego budżetu
Wyznacz/narysuj oś czasu, która graficznie przedstawi harmonogram SBP – możesz poeksperymentować z formą graficzną: oś czasu może być rzeką lub drogą. Na jednym końcu osi umieść kartę „pierwsza informacja o szkolnym budżecie”, na drugim – „spotkanie podsumowujące”.

Osoby uczestniczące mają za zadanie wypisać na osobnych kartkach wszystko, co dotyczy szkolnego budżetu, co się wydarzyło pomiędzy tymi dwiema datami (elementy).

Następnie grupa sprawdza, czy o niczym nie zapomnieli, a potem omawia poszczególne elementy osi czasu.

Zapytaj osoby uczestniczące, z czego są zadowolone, a co z dzisiejszej perspektywy zrobiłyby inaczej. Starszych uczniów można poprosić o pisanie haseł na kartkach, młodszych – o doklejanie do poszczególnych elementów smutnych lub wesołych buziek i wyjaśnienie, dlaczego je umieszczają. Wnioski z rozmowy prowadzący spisuje na tablicy albo w innym widocznym dla wszystkich miejscu.

Uwagi szczegółowe

Oś czasu można wyznaczyć linią za pomocą taśmy malarskiej na podłodze (lub potężnych stołach) bądź utworzyć ją w dowolnym programie pozwalającym na zrobienie mapy myśli (np. Coggle, Jamboard).

Dla młodszych dzieci można wcześniej przygotować symbole rysunkowe do oznaczenia kolejnych etapów procesu, przy czym ważne jest, by osoby uczestniczące same wskazały te etapy i je nazwały.

Jeśli w szkole została przeprowadzona ankieta ewaluacyjna, można omówić jej wyniki przed narysowaniem osi i uwzględnić je na kartkach; np. jeśli osoby głosujące w ankietach jednoznacznie wskazały, że forma głosowania była trudna, zapisz tę refleksję na kartce i później ją przy etapie głosowania na osi czasu.

10 min

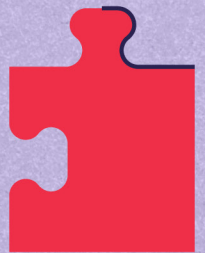
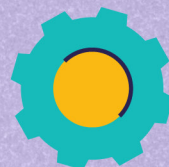
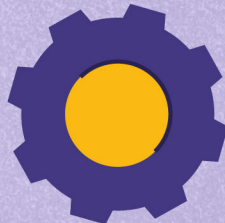
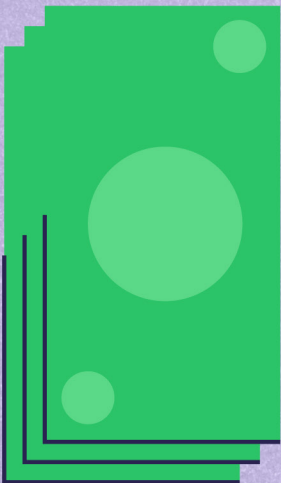
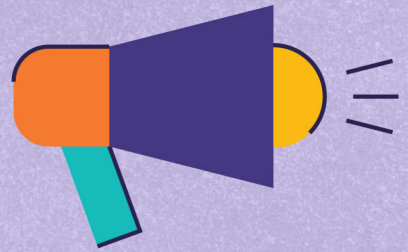
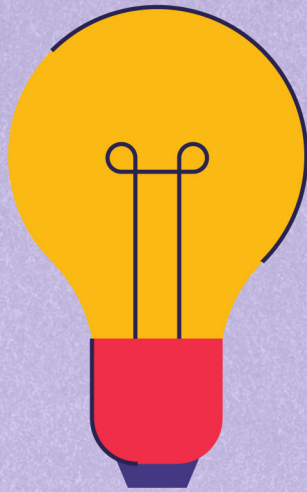
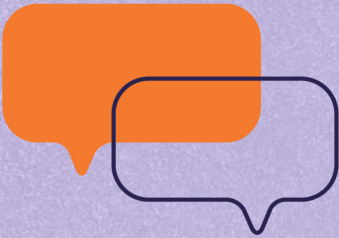
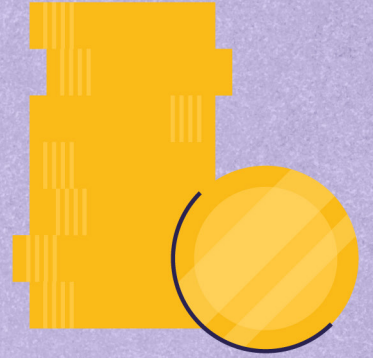
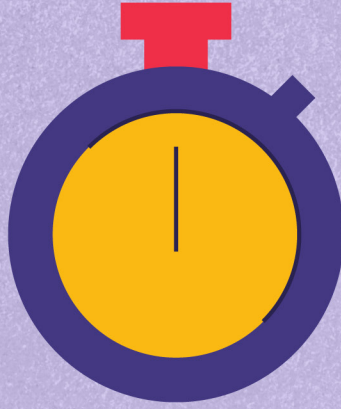
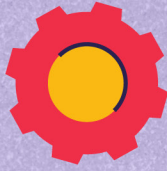
Opis

Podsumowanie

Zaproś osoby uczestniczące, by usiadły w kręgu, i poproś, by zastanowiły się, co dał im udział w szkolnym budżecie. Zapraszaj do zabierania głosu osoby, które czują się gotowe.

Ten materiał jest częścią publikacji
„Czas na młodych! Przewodnik po budżetach partycypacyjnych dla młodzieży” ↗, stworzonej przez międzynarodowy zespół w ramach projektu **Youth PB Accelerator**.

youthpb.eu

Youth PB